

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2025

Chișinău

Cu privire la aprobarea Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova (se anexează).
2. Entitățile competente din domeniul energetic vizate în Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova vor prezenta Ministerului Energiei rapoarte semestriale privind executarea măsurilor prevăzute în Planul de măsuri menționat.
3. În baza rapoartelor menționate la pct. 2, Ministerul Energiei va evalua și va actualiza măsurile prevăzute de Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Energiei.
5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Ministrul energiei

Dorin Junghietu

PLANUL DE MĂSURI **privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova**

I. CONTEXT ȘI FUNDAMENTARE

1. Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova servește drept temei juridic pentru implementarea obiectivului de eliminare completă a dependenței de livrările de resursele energetice din Federația Rusă, atât în sectorul electroenergetic, cât și în sectorul gazelor naturale și al produselor petroliere.

2. Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări critice în sectorul energetic, care au fost accentuate de agresiunea militară rusă în țara vecină Ucraina. Creșterea economică a țării nu poate fi atinsă dacă aprovizionarea cu resurse energetice este supusă unor perturbări/limitări permanente și dacă prețurile resurselor energetice sunt instabile și inaccesibile. În contextul geopolitic actual, care implică războiul din Ucraina și politizarea comerțului cu resurse energetice de către Federația Rusă, au crescut exponențial riscurile de perturbare a aprovizionării cu resurse energetice, toate economiile majore din Uniunea Europeană confruntându-se în ultimii ani cu o creștere a prețurilor pentru energie electrică și gaze naturale. Nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare decât cel mediu și va persista pe termen lung.

3. Contextul parcursului proeuropean al Republicii Moldova suprapus cu situația regională extrem de dificilă, deciziile luate pe parcursul anilor 2022 și 2023 cu progres și determinare pentru Republica Moldova în direcția obiectivului său central de aderare la Uniunea Europeană (deciziile istorice ale Consiliului European din 23 iunie 2023 de a oferi statutul de țară candidată pentru aderare la Uniunea Europeană și, mai apoi, din 14 decembrie 2023, de a iniția negocierile pentru aderare) au constituit pași semnificativi pentru îndeplinirea acestei aspirații, însă care au înăsprit atacurile hibride și șantajul Federației Ruse și cel mai comun și utilizat instrument – șantajul pe dimensiunea energetică.

4. Ținând cont de contextul regional și de necesitatea de dezvoltare/liberalizare a piețelor de energie electrică și a gazelor naturale, dezvoltarea proiectelor de infrastructură, precum liniile electrice de transport al energiei electrice, creșterea securității energetice, promovarea surselor regenerabile și a eficienței energetice, Guvernul și Comisia Europeană, prin semnarea, la data de

4 februarie 2025, a Scrisorii de intenție, au convenit asupra unui pachet de sprijin pentru sectorul energetic, prin care să fie asigurate securitatea și eliminarea completă a oricărei forme de dependență în aprovizionarea cu resurse energetice.

5. De asemenea, conform Scrisorii de intenție, urmează să fie agreată o agendă de reforme pentru sectorul energetic, care au ca scop alinierea la angajamentele ce reies din Tratatul de instituire a Comunității Energetice și la cerințele care decurg din procesul de aderare.

6. Pe parcursul anilor 2022-2024, ținând cont de riscurile privind asigurarea de către SA „Moldovagaz” a furnizării neîntrerupte a gazelor naturale către consumatorii săi, ca urmare a reducerii livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” și a alocării întregului volum de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi pentru acoperirea consumului de pe malul stâng al râului Nistru și pentru producerea energiei electrice de către Centrala Termoelectrică Moldovenească (MGRES) pentru malul drept, deficitul de gaze naturale a fost acoperit prin achizițiile de gaze naturale de către SA „Moldovagaz” de la SA „Energocom”, în baza dispozițiilor Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și a Hotărârii Guvernului nr. 589/2022 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situație de urgență (în continuare – *Hotărârea Guvernului nr. 589/2022*).

7. În conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și ale Legii nr. 206/2022 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare în vederea realizării proiectului „Securitatea furnizării gazelor naturale”, pentru asigurarea unei soluții de rezervă privind aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova în situație de urgență, prin Hotărârea Guvernului nr. 589/2022, SA „Energocom” i-a fost impusă, pentru un termen de trei ani, obligația de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu gaze naturale în situații de urgență, prin realizarea achizițiilor și/sau prin asigurarea stocurilor de gaze naturale.

8. Referitor la sectorul electroenergetic, în perioada 2022-2024, achizițiile de energie electrică pentru necesitățile furnizorilor serviciului universal, de ultimă opțiune și operatorilor de sistem au fost efectuate de către SA „Energocom” în baza obligației de serviciu public impuse prin Hotărârea Guvernului nr. 1059/2023 cu privire la impunerea obligației de serviciu public în vederea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică, cea mai mare pondere fiind asigurată de la MGRES în baza contractului valabil până la 31 decembrie 2024.

9. Sistarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom”, în baza Contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, a creat premise pentru declanșarea unei crize umanitare în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, precum și riscuri majore pentru asigurarea adecvației sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

10. Întreruperea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a accentuat riscurile privind asigurarea adecvației sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Dependența ridicată de MGRES implică vulnerabilități majore în contextul sistării livrărilor de gaze naturale către centrala electrică începând cu 1 ianuarie 2025. Astfel, în lipsa cantităților de energie electrică achiziționate de la MGRES, aprovizionarea cu energie electrică a Republicii Moldova depinde direct de importurile din zona de ofertare a sistemului sincron al Europei Continentale (ENTSO-E), în special din România.

11. Un al element de vulnerabilitate este constituit din faptul că linia electrică aeriană (LEA) 400 kV Isaccea-Vulcănești-MGRES traversează atât teritoriul Ucrainei, cât și stația electrică de pe teritoriul centralei electrice aflate în regiunea transnistreană. Prin urmare, acesta reprezintă un element suplimentar de vulnerabilitate, existând riscul întreruperii fluxului de energie electrică de către MGRES. În cazul în care LEA 400 kV Vulcănești-Isaccea va fi avariata, în special din cauza unor bombardamente, Republica Moldova nu va mai putea importa energie electrică din România, fapt care ar determina un deficit de circa 50% din toată cantitatea necesară în perioada sezonului de încălzire.

12. În ceea ce privește asigurarea cu produse petroliere a Republicii Moldova este necesar a fi menționat că, odată cu începerea războiului din Ucraina, au fost întrerupte lanțurile logistice de import al produselor petroliere în Republica Moldova, precum și a fost modificată integral structura acestor importuri. Până la război, importul produselor petroliere în Republica Moldova era efectuat prin șase puncte de trecere a frontierei cu Ucraina și erau importate majoritar din Est și mai puțin din Vest – două puncte de trecere a frontierei cu România. Ulterior, ținând cont de reorientarea importurilor respective, importul produselor petroliere s-a permis prin toate punctele de trecere a frontierei cu România, cu prioritizarea importului de produse petroliere prin Portul Internațional Liber „Giurgiulești”.

13. Acest context regional și național, cu amenințările directe la adresa securității statului, au catalizat demararea anumitor procese (sau planificarea demarării) de către autoritățile Republicii Moldova pentru a asigura aprovizionarea fiabilă cu resurse energetice și a reduce dependența de importul de resurse energetice a Republicii Moldova.

14. În luna ianuarie 2025, sistarea livrărilor de gaze naturale din partea SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană a Republicii Moldova a marcat un punct de cotitură major pentru țara noastră. Acesta a reconfirmat vulnerabilitatea economică și energetică a Republicii Moldova în fața șantajului energetic al Federației Ruse, subliniind necesitatea urgentă de a accelera activitățile de reformare a sectoarelor energeticii pentru reducerea dependenței de sursele externe tradiționale. Acesta a fost un semnal clar că Republica Moldova trebuie să-și regândească strategia energetică și să pună accent pe soluții pe termen lung, care să reducă riscurile geopolitice și economice legate de dependența de un singur furnizor.

15. Pentru a evita potențiala criză umanitară pe malul stâng al Nistrului, la 27 ianuarie 2025 Uniunea Europeană a pus la dispoziția Republicii Moldova un pachet de sprijin în valoare totală de 64 de milioane de euro. Din această sumă 20 de milioane de euro au fost alocate pentru achiziționarea de gaze naturale pentru consumatorii casnici și de importanță vitală din regiunea transnistreană în perioada 1-10 februarie 2025.

Suplimentar, conform Scrisorii de intenție semnate la 4 februarie 2025, Uniunea Europeană a confirmat disponibilitatea de a oferi 60 de milioane de euro pentru achiziția gazelor naturale, sub rezerva îndeplinirii unor condiții. În figura 1 este prezentată evoluția cotelor surselor de import al gazelor naturale și cele petroliere lichefiate în perioada 2019-2024, care indică o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

Figura 1. Evoluția cotelor de import al gazelor naturale și GPL pentru malul drept, după țara de origine în perioada 2019-2024

Sursa: Informațiile prezentate de către SA „Moldovagaz” și din rapoartele de activitate ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

16. În figura 2 sunt prezentate diagrame care reprezintă evoluția cotelor surselor de import al produselor petroliere, precum motorina și benzina, în perioada 2019-2024, care evidențiază o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

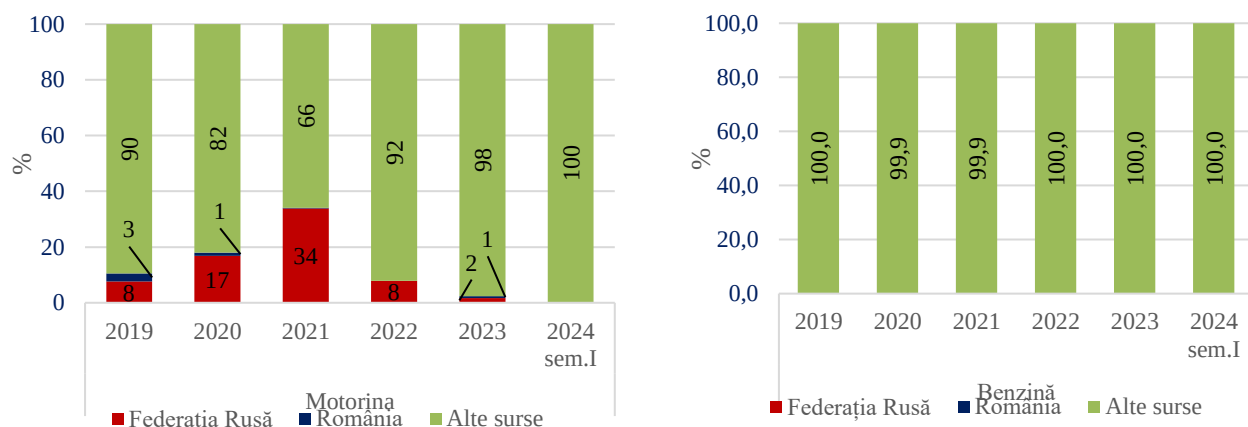

Figura 2. Evoluția cotelor de import al produselor petroliere pentru malul drept, după țara de origine în perioada 2019-2024

Sursa: Informațiile preluate din rapoartele de activitate ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică

17. În figura 3 sunt prezentate informații cu privire la evoluția cotelor surselor de energiei electrice în perioada 2019-2024, care evidențiază o evoluție semnificativă privind reducerea dependenței de o singură sursă.

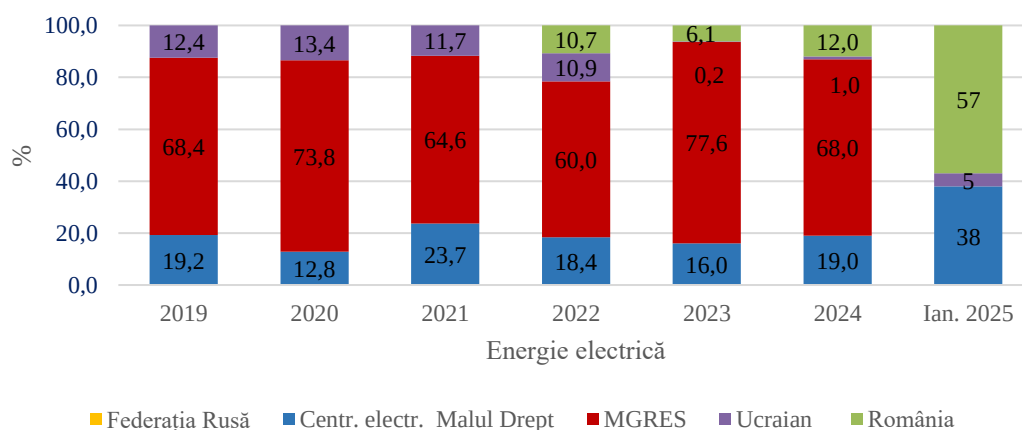

Figura 3. Evoluția cotelor surselor de energiei electrice în perioada 2019-2025

Sursa: Informațiile prezentate de către ÎS „Moldelectrica”

18. Astfel, Republica Moldova în ultimii patru ani a întreprins multiple măsuri de sporire a securității energetice, atingând rezultate considerabile (substituirea completă a surselor de aprovizionare). Luând în considerare riscurile care se mențin în privința securității aprovizionării cu gaze naturale a regiunii transnistrene a Republicii Moldova și în privința asigurării stabilității sectorului electroenergetic al Republicii Moldova, se impune elaborarea unui plan de măsuri care să asigure îmbunătățirea rezilienței și securității energetice prin investiții și reforme în sectorul energetic și prin eliminarea completă a dependenței în aprovizionarea cu resurse energetice dintr-o singură sursă.

II. ANALIZA PROVOCĂRILOR LEGATE DE SECURITATEA ENERGETICĂ ȘI DE DIVERSIFICAREA SURSELOR DE ENERGIE

19. Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări critice în sectorul energetic, care au fost accentuate de agresiunea militară rusă în curs de desfășurare în Ucraina. Creșterea economică a țării nu poate fi atinsă dacă aprovizionarea cu resurse energetice este supusă unor perturbări/limitări permanente și dacă prețurile energiei sunt instabile și inaccesibile pentru consumatori. Această instabilitate conduce la înrăutățirea substanțială a climatului investițional și la scăderea încrederii în economia națională, întrucât predictibilitatea este un factor esențial în luarea deciziilor de investiții. Situația privind aprovizionarea cu resurse energetice a Republicii Moldova este marcată de o dependență semnificativă față de importuri, ceea ce o face vulnerabilă la fluctuațiile pieței energetice internaționale și la evenimentele geopolitice din regiune.

20. Gazele naturale constituie una dintre principalele surse de energie pentru Republica Moldova, fiind utilizate atât pentru producerea de energie electrică, cât și pentru încălzire în gospodării. Până în anul 2023, Republica Moldova a fost dependentă, practic, 100% de importul de gaze naturale din Federația Rusă. Începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale – de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea consumului malului stâng al râului Nistru și pentru producerea energiei electrice de către MGRES pentru malul drept al râului Nistru.

21. Începând cu luna aprilie 2024, SA „Moldovagaz” organizează licitații lunare pentru a cumpăra volumele de gaze naturale necesare consumatorilor săi. SA „Energocom” este unul dintre participanții la licitațiile organizate pe piața angro a gazelor naturale din Republica Moldova. Consumul lunar de gaze naturale pe malul drept în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie-martie 2025 sunt prezentate în figura 4.

22. După criza energetică din ultimii ani, Republica Moldova (malul drept) și-a majorat semnificativ securitatea energetică, micșorând și dependența sa de o singură sursă de gaze naturale. Deja malul drept nu mai este dependent de gazele naturale livrate din Federația Rusă, compania de stat SA „Energocom” având asigurate instrumentele și capacitățile necesare pentru achiziția de gaze naturale pe piața spot și/sau alte surse.

23. Asigurarea aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, precum și infrastructura electroenergetică și de gaze naturale din regiunea transnistreană se află temporar în afara controlului autorităților constituționale. Autoritățile din

Republica Moldova, inclusiv Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în condiții de piață, nu pot interveni efectiv pe piața gazelor naturale și a energiei electrice din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

24. În timp ce malul drept și-a asigurat securitatea aprovizionării cu gaze naturale și liberalizarea treptată a pieței, consumatorii de pe malul stâng, până la data de 1 ianuarie 2025, erau dependenți de o singură sursă de import – SAP „Gazprom”, care se baza strict pe Contractul privind furnizarea gazelor naturale nr. 1ГМ-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, al cărui termen a fost extins, prin Acordul adițional nr. 19 din octombrie 2021, până la 30 septembrie 2026.

25. În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, doar SA „Moldovagaz” poate furniza gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost prezentat către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE) în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative.

26. În contextul acestor incertitudini, la situația din decembrie 2024 privind continuarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către Republica Moldova (malul stâng) cu începere de la 1 ianuarie 2025 și ținând cont de faptul că sistarea furnizării de gaze naturale către SA „Moldovagaz” pentru consum în regiunea transnistreană a Republicii Moldova de către SAP „Gazprom” în baza Contractului ar genera o iminentă criză umanitară în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, precum și riscuri inevitabile privind asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pe ambele maluri ale râului Nistru, prin Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024 a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe o perioadă de 60 de zile, începând cu 16 decembrie 2024.

27. Deși Contractul privind furnizarea gazelor naturale, încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, este în vigoare până la 30 septembrie 2026, în decembrie 2024 SAP „Gazprom” a informat SA „Moldovagaz” despre decizia de a sista livrarea gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova începând cu 1 ianuarie 2025, până la o notificare contrară a SAP „Gazprom” aferentă reluării livrărilor, fără a specifica expres orice intenții de a relua livrările de gaze naturale sau de a rezoluționa Contractul respectiv.

28. Începând cu 1 ianuarie 2025, a fost sistată livrarea gazelor naturale către malul stâng al Nistrului. În scopul economisirii gazelor naturale acumulate în rețea, furnizorul de gaze naturale din stânga Nistrului, SRL „Tiraspoltransgaz” a anunțat și a început deconectarea instalațiilor de utilizare ale consumatorilor industriali începând cu 28 decembrie 2024, ulterior au fost deconectate instalațiile de utilizare ale gospodăriilor individuale, păstrând furnizarea gazelor naturale către blocurile locative și unele edificii cu caracter social. Ca urmare a reducerii drastice a consumului de gaze naturale al consumatorilor din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, volumele de gaze naturale stocate în rețelele de transport au fost suficiente pentru a fi utilizate practic pe parcursul întregii luni ianuarie 2025.

29. În contextul situației critice din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, au fost examinate și propuse de către părți mai multe scenarii de aprovizionare cu gaze naturale a malului stâng, datorită intervenției Comisei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și suportului Uniunii Europene, fiind diminuate riscurile apariției unei crize umanitare în această regiune.

30. La data de 4 februarie 2025, Comisia Europeană și Republica Moldova au convenit asupra unei strategii cuprinzătoare pe doi ani pentru independența și reziliența energetică a Republicii Moldova. Strategia are un dublu obiectiv: detașarea Republicii Moldova de nesiguranța aprovizionării cu gaze naturale din Federația Rusă și integrarea deplină a acesteia pe piața energetică a Uniunii Europene.

31. În cadrul acestei strategii, sprijinul global pentru Republica Moldova se va ridica la 250 de milioane de euro pentru anul 2025, din care 100 de milioane de euro vor fi furnizate de Uniunea Europeană până la mijlocul lunii aprilie.

32. Adicional la acest sprijin global și ca parte a aceleiași strategii, o ofertă de 60 de milioane de euro este pusă în continuare la dispoziția populației din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, sub rezerva anumitor condiții.

33. Cu toate acestea, structurile din regiunea transnistreană au refuzat ajutorul oferit de Uniunea Europeană, în prezent fiind asigurată livrarea gazelor naturale către malul stâng prin intermediul unei companii ungare, cu condiția respectării prevederilor Dispoziției Comisei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 8 din 10 februarie 2025, care stabilește că, în vederea asigurării livrării de gaze naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova ca urmare a stopării livrărilor de către SAP „Gazprom”, prin derogare de la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și de la

normele privind aprobarea deciziilor de către consiliu și/sau de către adunarea generală a acționarilor, SA „Moldovagaz” poate încheia contracte de vânzare-cumpărare a gazelor naturale pentru a fi livrate către SRL „Tiraspoltransgaz”, cu condiția recepționării plăților în avans pentru gazele naturale și serviciile de transport.

34. Pentru identificarea unui mecanism mai durabil de aprovizionare cu gaze naturale a regiunii transnistrene a Republicii Moldova, unde funcționează întreprinderile din sector nelicențiate, se examinează efectuarea unor modificări la Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale.

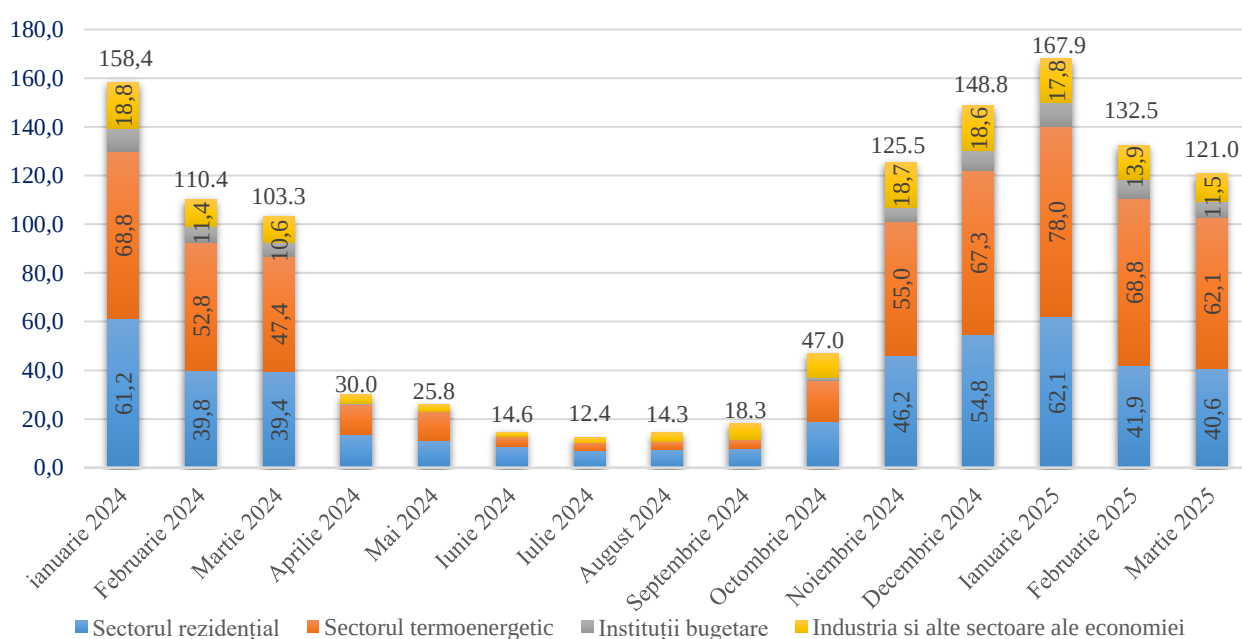

Figura 4. Consumul lunar de gaze naturale pe malul drept în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie-martie 2025, mil. m³
Sursa: Informațiile prezentate de către SA „Moldovagaz”

35. Cu referire la sectorul electroenergetic, este necesar a fi menționat că sincronizarea sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și Ucrainei cu sistemul electroenergetic European ENTSO-E, din data de 16 martie 2022, a permis asigurarea stabilității sistemului electroenergetic și a oferit posibilitatea de a realiza în regim de urgență schimburi comerciale de energie electrică de pe piața de energie electrică europeană.

Prin urmare, chiar și în contextul geopolitic complicat a fost asigurată continuitatea aprovizionării cu energie electrică și suportabilitatea prețurilor în perioadă de criză.

36. Pentru a menține gradul de siguranță în aprovizionare cu energie electrică, au fost diversificate sursele de aprovizionare cu energie electrică prin încheierea mai multor contracte bilaterale, atât cu producători din Ucraina, cât și

cu producători și furnizori din România. Urmărind intensificarea relațiilor bilaterale dintre Republica Moldova și România, a fost posibilă înregistrarea SA „Energocom” la bursa OPCOM din România și efectuarea tranzacțiilor pe această platformă.

37. Securitatea aprovizionării cu energie electrică a malului drept este cea mai vulnerabilă. Comparativ cu situația anului 2022, riscurile sunt crescute din cauza pierderii capacității de generare din Ucraina, care a schimbat situația regională, Ucraina devenind o țară importatoare de energie electrică cu care Republica Moldova trebuie să concureze la importul energiei electrice.

38. Accesarea surselor (alternative) sigure și competitive pentru achiziționarea energiei electrice la prețuri rezonabile și transportul acesteia către Republica Moldova rămâne o provocare în condițiile în care importurile din Ucraina au fost sistate, ca urmare a bombardamentelor rusești asupra infrastructurii sale energetice. Importul de energie electrică din România (OPCOM sau contracte directe cu anumiți producători) nu garantează prețuri accesibile, România fiind la fel un importator de energie electrică în perioada rece a anului. Din cauza capacității insuficiente a interconexiunilor cu sistemul electroenergetic din România există riscuri atât de ordin tehnic, cât și de ordin comercial.

39. Capacitatea comercială de 2100 MW permisă de ENTSO-E pentru importul de energie electrică pentru blocul Ucraina-Moldova (din care doar 315 MW exclusiv pentru Republica Moldova prin intermediul interconexiunii cu sistemul electroenergetic al României) nu garantează achiziționarea în continuare a energiei electrice pentru acoperirea integrală din import a consumului de energie electrică a malului drept al Nistrului din România sau din alte țări membre ale Uniunii Europene, fiind necesare acțiuni privind majorarea la cel puțin 600 MW a capacității comerciale, exclusiv pentru Republica Moldova, pentru a asigura acoperirea cererii de energie electrică în orele de vârf. Curba sarcinii de consum brut de energie electrică pentru zilele din sezonul de iarnă/vară este prezentată în figura 5.

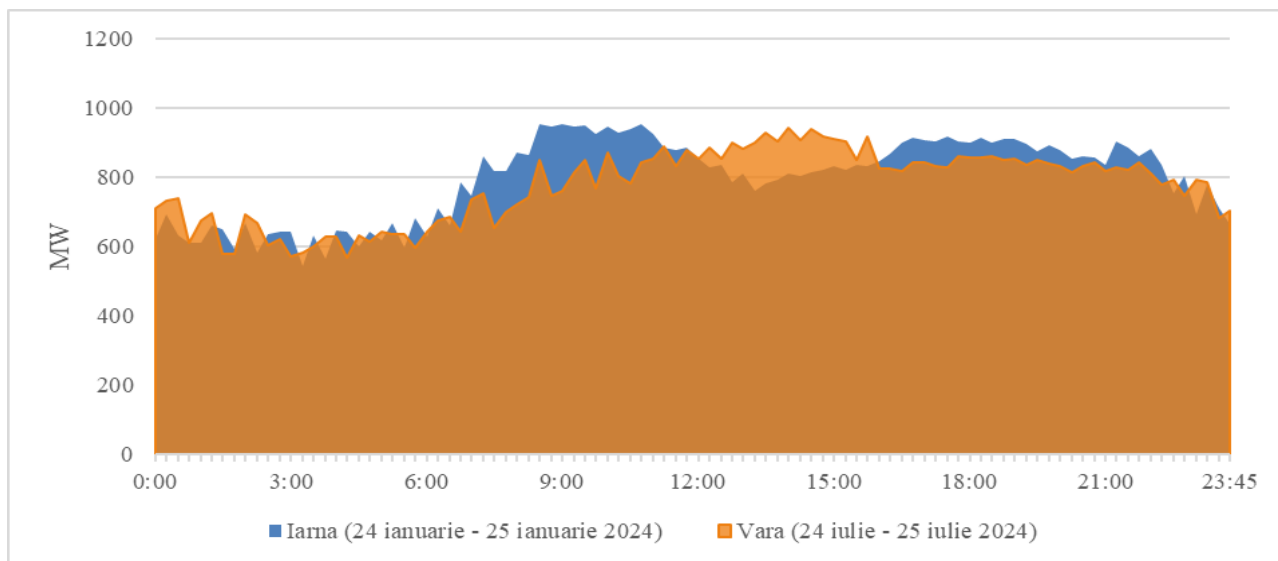

Figura 5. Curba sarcinii de consum brut de energie electrică pentru zilele din sezonul de iarnă/vară
Sursa: Informațiile prezentate de către ÎS „Moldelectrica”

40. Producerea energiei electrice la centralele electrice de termoficare (CET-uri) se bazează aproape în întregime pe gazele naturale importate. Prin urmare, practic nu există niciun combustibil alternativ (cu excepția păcurii) sau alte opțiuni de resurse energetice în Republica Moldova, ceea ce reprezintă un risc considerabil pentru securitatea furnizării energiei electrice. În cazul CET-ului din municipiul Bălți, lipsa unui combustibil de rezervă reprezintă un risc major pentru securitatea energetică, făcând necesară identificarea unei soluții viabile pentru asigurarea continuității furnizării energiei.

41. La producerea energiei electrice, unitățile de cogenerare ale SA „Termoelectrica” și SA „CET-Nord”, precum și hidrocentrala ÎS „Nodul Hidroenergetic Costești”, funcționează numai la sarcină nominală sau la sarcina impusă de cererea de energie termică. Partea variabilă a curbei de sarcină maximă este acoperită la momentul actual din import.

42. Interconectarea cu rețelele energetice din Uniunea Europeană reprezintă un prim pas important spre diversificarea surselor de energie și reducerea dependenței. Investițiile în surse de energie alternative pot contribui semnificativ la diversificarea mixului energetic, reducând astfel dependența de combustibilii fosili, Republica Moldova având un potențial considerabil în acest sens, în special de energie solară și eoliană.

43. În acest context, dezvoltarea surselor regenerabile de energie joacă un rol crucial în transformarea sectorului energetic. Republica Moldova a lansat licitații pentru capacități de producere a energiei din surse regenerabile, menite să atragă investiții și să accelereze tranziția către o piață energetică competitivă. Evoluția pieței libere și integrarea noilor producători de energie regenerabilă permit diversificarea surselor și reducerea vulnerabilității față de fluctuațiile

prețurilor la combustibilii fosili. Aceste inițiative, împreună cu reglementările europene privind liberalizarea pieței energiei, sprijină trecerea de la un sistem centralizat, dependent de importuri, către un model descentralizat, bazat pe producția locală și sustenabilă.

44. Modernizarea infrastructurii energetice existente, inclusiv rețelele de transport și distribuție a energiei, precum și renovarea clădirilor pentru a spori eficiența energetică sunt măsuri esențiale, acestea contribuind la reducerea pierderilor de energie și la scăderea costurilor de producție și consum, precum și la dinamica pozitivă a economiei prin crearea a noi locuri de muncă și diminuarea intensității energetice.

45. Un pas important pentru consolidarea independenței energetice este diversificarea surselor de aprovizionare, prin importul de gaze naturale din alte țări, inclusiv din Uniunea Europeană sau din alte regiuni, prin utilizarea infrastructurii existente. Suplimentar, investițiile în infrastructura necesară pentru accesul la gaze naturale lichefiate (LNG) ar oferi o alternativă mai sigură și mai diversificată la gazele naturale din Federația Rusă.

46. Republica Moldova poate beneficia de sprijinul Uniunii Europene pentru modernizarea sectorului energetic, prin fonduri și transfer de tehnologie. Uniunea Europeană are interes strategic ca țările din vecinătatea sa, inclusiv Republica Moldova, să devină mai puțin dependente de sursele de energie din Federația Rusă, iar cooperarea cu țările din regiune (inclusiv România, Ucraina) pentru implementarea de proiecte energetice comune va contribui la dezvoltarea infrastructurii și la creșterea interdependenței energetice în regiune.

47. În concluzie, consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova necesită un efort coordonat pe multiple dimensiuni, incluzând diversificarea surselor de energie, dezvoltarea infrastructurii, valorificarea surselor regenerabile de energie, promovarea eficienței energetice și cooperarea internațională. Aceste măsuri vor ajuta Republica Moldova să devină mai rezilientă și mai puțin vulnerabilă în fața crizelor energetice provocate din exterior.

48. În scopul întreprinderii pașilor necesari pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, se propun o serie de măsuri pentru consolidarea treptată a independenței de sursele externe de energie, în special de Federația Rusă, prin măsuri legislative, proiecte investiționale care să permită diversificarea surselor de energie, modernizarea infrastructurii și creșterea eficienței energetice, acestea având termenul de realizare până în anul 2030.

III. OBIECTIVE ȘI SARCINI SPECIFICE

49. În Conceptul Strategiei energetice până în anul 2050, elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și prezentat publicului în noiembrie 2022, sunt stabilite obiectivele privind dezvoltarea sectorului energetic, care să asigure securitatea energetică, independența de furnizorii externi de resurse energetice, accesul la energie la prețuri scăzute și decarbonizarea.

50. Obiectivele pe care se bazează Conceptul Strategiei sunt:

50.1. creșterea securității aprovizionării cu energie și resurse energetice;

50.2. piețe energetice competitive integrate în piața internă a Uniunii Europene;

50.3. un sector energetic decarbonizat, inclusiv prin valorificarea surselor regenerabile de energie;

50.4. disponibilitatea și accesibilitatea energiei pentru toți consumatorii.

Planul național integrat privind energia și clima pentru perioada 2025-2030, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 86/2025, prevede o dimensiune dedicată securității energetice. Scopul acțiunilor ce se încadrează în această dimensiune este de a reduce dependența de importurile de energie și de a diversifica resursele energetice și rutele de import. Acestea includ:

a) asigurarea unui potențial de stocare a gazelor naturale;

b) continuarea extinderii utilizării energiei din surse regenerabile pentru a satisface nevoile interne de energie (eoliană, solară, biomasă);

c) diversificarea surselor și a modalităților de aprovizionare cu resurse energetice;

d) creșterea eficienței energetice în transformarea, transportul și distribuția energiei. Republica Moldova intenționează, de asemenea, să crească semnificativ interconectivitatea sistemului său electroenergetic prin construirea de noi interconexiuni de curent alternativ cu România și ENTSO-E, ceea ce va crește securitatea aprovizionării cu energie electrică și va crea noi oportunități de piață în Republica Moldova și în regiune.

51. Dimensiunea „Securitate energetică” a fost integrată în proiectul Planului de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru 10 ani al operatorului sistemului de transport al energiei electrice din Republica Moldova, și în Planul de dezvoltare a rețelei de transport al gazelor naturale pe 10 ani al SRL „Moldovatrangaz” și SRL „Vestmoldrangaz”.

52. Pe parcursul a mai mulți ani, securitatea energetică a statului a fost tratată separat de securitatea națională, însă provocările din ultimii ani prin care a trecut Republica Moldova au demonstrat că securitatea energetică este și securitatea statului. Astfel, Strategia securității naționale a Republicii Moldova,

aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 391/2023 (în continuare – *Strategie*), distinge o tendință-cheie relevantă la nivel regional, cum ar fi decuplarea economică a Uniunii Europene de Federația Rusă. În contextul războiului din Ucraina are loc destrămarea rapidă a relațiilor economice bilaterale de lungă durată dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă. Cea mai rapidă decuplare a Uniunii Europene de Federația Rusă are loc în domeniul energetic și în cel al transferurilor de tehnologii avansate. Acest proces, pe de o parte, grăbește tranziția de la resursele de energie fosilă la resursele de energie regenerabilă în UE, iar, pe de altă parte, mărește decalajul tehnologic între Uniunea Europeană și Federația Rusă.

53. În acest sens, Strategia punctează că Republica Moldova se confruntă cu mai multe vulnerabilități în domeniul energetic, care sunt sau pot fi exploatate de actori distructivi interni și externi, după cum urmează:

- 53.1. interconectarea directă insuficientă cu piața energetică europeană;
- 53.2. capacitățile autohtone insuficiente pentru generarea energiei electrice și termice;
- 53.3. dependența persistentă de energia electrică din regiunea transnistreană a Republicii Moldova;
- 53.4. intensitatea energetică ridicată, cu mult peste media europeană;
- 53.5. valorificarea redusă a energiei din surse regenerabile.

54. În vederea realizării obiectivelor naționale de securitate și apărare, implicit pentru combaterea amenințărilor, a riscurilor și a vulnerabilităților, Strategia stabilește următoarele direcții de acțiune legate de securitatea și reziliența energetică:

- 54.1. armonizarea legislației naționale cu normele europene în domeniul energetic;
- 54.2. consolidarea securității energetice, prin creșterea capacității de interconectare cu statele membre ale Uniunii Europene în sistemul energetic european, pentru a asigura continuitatea și multiplicarea aprovizionării cu energie, precum și pentru a garanta crearea anuală a rezervelor strategice de combustibili și de gaze naturale;
- 54.3. asigurarea continuă a unei rezerve strategice de gaze naturale, produse petroliere și alți combustibili;
- 54.4. modernizarea și adaptarea infrastructurii energetice naționale pentru transportul de gaze naturale și alte tipuri de combustibili;
- 54.5. modernizarea și extinderea capacităților de producție a energiei termice și electrice, inclusiv din surse regenerabile;
- 54.6. dezvoltarea și implementarea unor proceduri de gestionare a crizelor energetice;
- 54.7. implementarea programelor de eficientizare a consumului de energie, de educație și de conștientizare în domeniul eficienței energetice;

54.8. dezvoltarea și consolidarea parteneriatelor energetice cu statele membre ale Uniunii Europene, precum și cu cele ale Comunității Energetice.

55. Conform Strategiei naționale de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034, aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr. 319/2024, o atenție deosebită va fi acordată asigurării rezilienței energetice prin creșterea capacității locale de generare a energiei și diversificarea surselor de aprovizionare cu energie. Pentru aceasta sunt necesare investiții în dezvoltarea infrastructurii energetice, reducerea dependenței de sursele de import, valorificarea tehnologiilor energiei regenerabile, crearea și menținerea stocurilor de combustibili, precum și în implementarea măsurilor de eficiență energetică pentru diminuarea consumului specific de energie. Se vor explora căi de atragere de fonduri, inclusiv europene, pentru finanțarea proiectelor de importanță critică.

56. Foaia de parcurs elaborată pentru implementarea Strategiei securității naționale (în perioada 2024-2025), prevede mai multe măsuri privind consolidarea securității energetice, prin creșterea capacității de interconectare cu statele membre ale Uniunii Europene în sistemul energetic european, pentru a asigura continuitatea și multiplicarea aprovizionării cu energie, precum și pentru a garanta crearea anuală a rezervelor strategice de combustibili și de gaze naturale.

57. Astfel, în contextul celor enunțate, reformarea sectorului energetic capătă o dimensiune-cheie și o interdependență directă dintre securitatea energetică a statului/dezvoltarea infrastructurii și eficiența, credibilitatea și capacitatea de atragere/absorbție a asistenței externe.

58. Ținând cont de crizele și provocările din ultimii ani, asigurarea unui nivel adecvat de securitate energetică este echivalentă cu crearea unei baze solide pentru o dezvoltare economică continuă și durabilă, cu minimizarea riscurilor și provocărilor externe.

59. Pentru a promova dezvoltarea sectorului energetic și a contribui la creșterea securității energetice a țării, în ultimii ani Republica Moldova și-a dezvoltat constant cadrul normativ pentru a-l armoniza cu cadrul european și cu acquis-ul comunitar.

60. Pentru a asigura reziliența și independența sistemului energetic al Republicii Moldova în cadrul celui de-al cincilea Dialog la Nivel Înalt Uniunea Europeană-Republica Moldova în domeniul energiei, desfășurat la data de 2 februarie 2024 la Chișinău, Comisia Europeană și Secretariatul Comunității Energetice au convenit asupra unei Foi de parcurs comune pentru continuarea reformelor în domeniul energetic al Republicii Moldova, care include acțiuni de

reformă în sectorul electroenergetic, al gazelor naturale, al energiei regenerabile și al eficienței energetice.

61. Reformele agreate în Foaia de parcurs cuprind dezvoltarea/ liberalizarea piețelor de energie electrică și de gaze naturale, dezvoltarea proiectelor de infrastructură, precum linii electrice de transport al energiei electrice, creșterea securității energetice, promovarea surselor regenerabile și a eficienței energetice.

62. În sensul reformelor prevăzute de Foaia de parcurs, Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană au semnat, la 4 februarie 2025, Scrisoarea de intenție, care reprezintă un pachet financiar cuprinzător pentru reziliența și independența energetică a Republicii Moldova, al cărui scop este de a aborda criza aprovizionării cu energie și a prețurilor la energie din Republica Moldova și de a permite îmbunătățirea rezilienței și securității energetice prin investiții și reforme în sectorul energetic și prin eliminarea completă a oricărei forme de dependență de aprovizionarea cu resurse energetice din Federația Rusă.

63. În acest context, Scrisoarea de intenție trasează principalele direcții, astfel încât să fie asigurată viabilitatea și durabilitatea pe termen lung a sectorului energetic moldovenesc prin:

63.1. o foaie de parcurs care să accelereze reformele substanțiale și cuprinzătoare aliniate la angajamentele ce reies din Tratatul de instituire a Comunității Energetice și la cerințele care decurg din procesul de aderare;

63.2. un plan de investiții pentru a dezvolta capacități noi și a moderniza capacitățile existente de producere a energiei electrice, pentru a dezvolta piața de echilibrare și a serviciilor de sistem, de îmbunătățire a eficienței energetice a clădirilor și de modernizare a sistemelor de încălzire centralizată;

63.3. o abordare acceptabilă din punct de vedere social pentru alinierea progresivă a prețurilor la energie, însoțită de un mecanism solid și extins de atenuare a impactului creșterii prețurilor la energie, incluzând, în special, protecția consumatorilor vulnerabili;

63.4. o strategie clară pentru a se asigura că Republica Moldova poate fi deconectată de nesiguranța privind aprovizionarea cu gaze naturale din Federația Rusă în viitor, atât în ceea ce privește utilizarea gazelor naturale pentru încălzire, cât și pentru producerea de energie electrică.

IV. MĂSURI PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

64. Măsurile pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova, cu termen specific de realizare, pentru asigurarea obiectivului specific

privind independența energetică a Republicii Moldova sunt prezentate după cum urmează:

Nr. crt.	Măsurile preventive și de atenuare	Termen	Autorități/entități competente
1.	Crearea și menținerea stocurilor de gaze naturale aferente obligației de stocare într-o cantitate ce va corespunde unui nivel de 15% din consumul mediu anual de gaze naturale al consumatorilor finali din Republica Moldova, a căror instalații de utilizare sunt racordate la rețelele de gaze naturale ale operatorilor de sistem licențiați, determinat pentru ultimii cinci ani calendaristici, conform Regulamentului (UE) nr. 2022/1032 în ceea ce privește înmagazinarea gazelor, transpus prin Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale	Anual, până la 1 noiembrie	Titularii de licență pentru furnizarea gazelor naturale
2.	Crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale, conform Hotărârii Guvernului nr. 668/2022 cu privire la crearea și menținerea stocurilor de securitate de gaze naturale, cu modificările ulterioare, în conformitate cu Regulamentul UE 2017/1938 și cu Regulamentul UE 2022/1032	Anual, până la 1 octombrie	SA „Energocom”
3.	Crearea stocurilor de produse petroliere conform Legii privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere, prin transpunerea și implementarea Directivei 2009/119/CE privind obligația statelor membre de a menține un nivel minim de stocuri de țiței și/sau de produse petroliere	Decembrie 2030	Titulari ai obligației de stocare (entitatea centrală de stocare și importatorii de produse petroliere) conform prevederilor Legii privind securitatea aprovizionării cu produse petroliere
4.	Modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale pentru stabilirea unui mecanism durabil de aprovizionare cu gaze naturale a regiunii în care funcționează întreprinderile din sector nelicențiat, în contextul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către SAP „Gazprom”	Aprilie 2025	Ministerul Energiei
5.	Întreprinderea măsurilor disponibile de majorare a capacității comerciale de transport al energiei electrice la granița România – Republica Moldova, prin punerea în aplicare a calculului coordonat al capacității	Până la asigurarea capacității necesare pentru acoperirea consumului intern al malului	ÎS „Moldelectrica”; Ministerul Energiei

		drept	
6.	Construcția și punerea în funcțiune a liniei electrice aeriene 400 kV Vulcănești-Chișinău	Decembrie 2025	Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; ÎS „Moldelectrica”; Ministerul Energiei
7.	Inițierea construcției liniei electrice aeriene de interconexiune 400 kV Bălți-Suceava	Decembrie 2027	ÎS „Moldelectrica”; Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; Ministerul Energiei
8.	Implementarea proiectului privind construcția a două centrale electrice de termoficare (CET-uri) performante cu o putere electrică totală de circa 55 MW	Decembrie 2030	Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; SA „Termoelectrica”; Ministerul Energiei
9.	Majorarea capacității interne de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale (punerea în funcțiune a centralei electrice pe bază de turbine cu gaze cu puterea 125 MW, oferită prin Mecanismul de protecție civilă al Uniunii Europene)	Decembrie 2027	SA „Termoelectrica”; Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; Ministerul Energiei
10.	Capacități noi de generare la SA „Termoelectrica”, în baza studiului de fezabilitate realizat de Banca Mondială	Decembrie 2030	SA „Termoelectrica”; Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; Ministerul Energiei
11.	Implementarea Programului de finanțare „Fondul pentru eficiență energetică” în sectorul rezidențial din Republica Moldova (FEERM)	Decembrie 2026	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Ministerul Energiei
12.	Implementarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova” (PEEM)	Decembrie 2027	Unitatea Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; Centrul Național pentru Energie Durabilă; Ministerul Energiei
13.	Implementarea Proiectului „Tranziția durabilă	Iunie 2029	Unitatea Consolidată

	prin eficiență energetică în Moldova” (Proiectul STEEM)		pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii; Centrul Național pentru Energie Durabilă; Ministerul Energiei
14.	Lansarea și operaționalizarea piețelor organizate de energie electrică (Piața pentru Ziua Următoare și Piața pe Parcursul Zilei)	Decembrie 2025	Operatorul Pieței de Energie din Moldova; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Ministerul Energiei
15.	Cuplarea pieței de energie cu piețele similare din Uniunea Europeană	Martie 2027	Operatorul Pieței de Energie din Moldova; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică; Ministerul Energiei
16.	Desfășurarea licitațiilor pentru capacități noi de echilibrare	Decembrie 2025	ÎS „Moldelectrica”; Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
17.	Lansarea licitațiilor pentru implementarea sistemelor de stocare în baterii a energiei de capacități mari (BESS)	Martie 2026	Ministerul Energiei
18.	Implementarea Programului de vouchere pentru electrocasnice	Decembrie 2027	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Ministerul Energiei
19.	Elaborarea unui plan privind desfășurarea următoarelor licitații privind oferirea statutului de producător eligibil mare pentru proiectele de energie din surse regenerabile, eoliană și solară	Decembrie 2025	Ministerul Energiei
20.	Întreprinderea măsurilor necesare pentru creșterea numărului de clădiri ce ar putea fi racordate la sistemele de alimentare centralizată cu energie termică	Decembrie 2026	Ministerul Energiei; SA „Termoelectrica”; SA „CET-Nord”
21.	Explorarea potențialului geotermal al țării pentru producerea de energie termică și electrică prin implementarea proiectelor-pilot pentru utilizarea energiei geotermale în încălzirea clădirilor	Decembrie 2029	Ministerul Energiei; Centrul Național pentru Energie Durabilă
22.	Implementarea rețelelor inteligente, a sistemelor de măsurare inteligente și a măsurilor privind asigurarea securității cibernetice a rețelelor	Decembrie 2030	Ministerul Energiei; Operatorii de sistem din sectorul electroenergetic/ sectorul gazelor naturale/sectorul energiei termice

23.	Valorificarea biomasei prin promovarea centralelor termice pe biocombustibil solid, atât la nivel de case individuale, cât și sisteme de alimentare centralizate, ca alternativă la centralele termice pe gaze naturale	Decembrie 2030	Centrul Național pentru Energie Durabilă; Ministerul Energiei
-----	---	----------------	--

V. IMPACTUL APLICĂRII MĂSURILOR PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

65. Aplicarea măsurilor de reducere a dependenței Republicii Moldova de resursele energetice din Federația Rusă are un impact complex, printre care pot fi enumerate următoarele:

65.1. *creșterea securității energetice* – diversificarea surselor de energie reduce vulnerabilitatea la întreruperi de aprovizionare și la fluctuații de prețuri. Interconexiunile cu rețelele energetice europene sporesc reziliența sistemului energetic al Republicii Moldova;

65.2. *consolidarea independenței politice* – reducerea dependenței energetice limitează capacitatea Federației Ruse de a utiliza resursele energetice ca instrument de influență politică. Acest lucru permite Republicii Moldova să-și urmeze interesele naționale și să-și consolideze suveranitatea;

65.3. *dezvoltarea economică durabilă* – promovarea eficienței energetice și a surselor regenerabile de energie va stimula creșterea economică, inovația și crearea de noi locuri de muncă. Reducerea costurilor cu energia va spori competitivitatea produselor autohtone;

65.4. *accelerarea procesului de integrare europeană* – alinierea la piața energetică europeană facilitează integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Acest lucru va permite atragerea investițiilor străine și crearea unui mediu propice pentru dezvoltarea economică;

65.5. *tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon* – va conduce la adaptarea la noile condiții a industriilor bazate pe combustibili fosili.

VI. RISCURILE APLICĂRII MĂSURILOR PENTRU CONSOLIDAREA INDEPENDENȚEI ENERGETICE A REPUBLICII MOLDOVA

66. Ținând cont de contextul geopolitic și de securitate din regiune, au fost identificate mai multe riscuri asociate cu implementarea măsurilor necesare pentru atingerea obiectivului de reducere a dependenței de resursele energetice provenite din Federația Rusă:

66.1. diversificarea surselor de energie și investițiile în infrastructura energetică alternativă pot fi costisitoare. Acest lucru poate duce la prețuri mai mari la energie pentru consumatorii finali și întreprinderi;

66.2. întreruperea bruscă a importurilor de energie din Federația Rusă poate duce la penurie de energie și la perturbări ale lanțului de aprovizionare, afectând diverse sectoare economice;

66.3. costurile mai mari la energie pot afecta competitivitatea industriilor energointensive, cum ar fi industria materialelor de construcții și agricultura;

66.4. reducerea dependenței de energia rusă poate duce la tensiuni politice și economice cu Federația Rusă, care ar putea utiliza energia ca armă geopolitică;

66.5. concurența pentru resurse energetice alternative poate duce la instabilitate regională;

66.6. energia regenerabilă este intermitentă, ceea ce necesită soluții eficiente de stocare a energiei pentru a asigura o aprovizionare constantă;

66.7. dezvoltarea și implementarea de noi tehnologii energetice pot întâmpina provocări tehnologice și de reglementare;

66.8. proiectele de infrastructură energetică pot întâmpina opoziția politică și a societății din cauza preocupărilor legate de impactul asupra mediului și asupra comunităților locale;

66.9. costurile mai mari la energie pot afecta în mod disproporționat gospodăriile cu venituri mici, exacerband inechitatea socială.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței
energetice a Republicii Moldova

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului „cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova” a fost elaborat de către Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Elaborarea proiectului de hotărâre a Guvernului este prevăzută în Scrisoare de Intenție între Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană, semnată la 4 februarie 2025, precum și de anexa nr. 1 la aceasta (link). Diversificare a surselor și rutelor de aprovizionare constituie un obiectiv fundamental prevăzut în Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013 (link), continuat în conceptul Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în anul 2050 (link), Lega 108/2016 cu privire la gazele naturale, Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul gazelor naturale și a Planului de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul gazelor naturale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 728/2024, ș. a. acte normative care abordează în mod expres contextul geopolitic actual, politizarea comerțului cu resurse energetice, dependență de resursele energetice de import evidențiind necesitatea dezvoltării sectorului energetic în scopul creșterii rezilienței și expansiunii economice generale a Republicii Moldova. Proiectul este elaborat în temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, în scopul creării cadrului normativ necesar pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Republica Moldova se confruntă cu mai multe provocări critice în sectorul energetic, ca moștenire istorică a spațiului exsovietic, accentuate de factori de șantaj politic, și intensificate de agresiunea militară rusă în țara vecină Ucraina. Creșterea economică a țării nu poate fi atinsă dacă aprovizionarea cu resurse energetice principale este supusă unor întreruperi/limitări permanente și dacă prețurile resurselor energetice sunt instabile și de cele mai multe ori, disponibilitatea acestora include costuri înalte. Perioada octombrie 2021 – decembrie 2023 a fost marcată de stări de urgență consecutive, care au continuat pe parcursul următorilor doi ani, depinzând în special de evoluția situației din regiune și voința unilaterală a SAP „Gazprom” de a decide în privința reducerii și/sau sistării livrărilor de gaze naturale conform contractului istoric dintre SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”. Aceasta s-a manifestat în multiple episoade care au necesitat un șir de intervenții din partea instituțiilor statului, inclusiv a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova. centralÎn condițiile dependenței totale, până în octombrie 2021, de importul de gaze naturale dintr-o singură sursă care a fost SAP „Gazprom”, reducerea furnizării gazelor naturale de către aceasta a condus la declanșarea unei crize fără precedent pe piața gazelor naturale din Republica Moldova. Totodată, având în vedere că până în octombrie 2021 livrările de gaze naturale către Republica Moldova erau efectuate doar prin intermediul contractului pe termen lung dintre SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, Republica Moldova nu deținea nici experiența și nici resursele necesare pentru a asigura achiziționarea de resurse energetice din alte surse și/sau acoperirea deficitului de gaze naturale înregistrat. Similar scenariului care a avut loc perioada 2021 - 2023 ce a periclitat activitatea domeniului energetic și ca urmare - complexul activității economiei naționale de pe malul drept al râului Nistru, începând cu 01 ianuarie 2025 a avut loc sistarea furnizării de gaze naturale către regiunea transnistreană de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, stabilind premise clare pentru o

eventuală criză umanitară în regiune, aflată înafara controlului juridic național, al cărei sistem bugetar se formează în proporție majoritară din mecanismele de livrare da gazelor specificate supra.

După cum am menționat, am fost martorii crizei umanitare în regiunea transnistreană, cu consecințe asupra asigurării stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

În contextul incertitudinii privind continuarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană din Republica Moldova începând cu 1 ianuarie 2025 și ținând cont de potențialele riscuri și impact major asupra sectorului energetic din Republica Moldova, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, au constatat situația critică privind asigurarea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană, care genera riscuri majore pentru asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Din considerente sus-menționate fiind declarată starea de urgență pentru o perioadă de 60 de zile începând cu data de 16 decembrie 2024, astfel cum este prevăzut de Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024.

Respectiv, utilizarea instrumentului de șantaj energetic pe malul stâng începând cu ianuarie 2025, a dus la consecințe grave, precum că regiunea transnistreană a Republicii Moldova timp de o lună a fost lipsită de gaze naturale fapt care a dus la sistarea încălzirii centralizate în blocuri multietajate, sistarea livrării apei calde menajere, serviciu care nu este restabilit și până acum, lipsa încălzirii în gospodării casnice care preponderent utilizează gaze naturale pentru încălzirea spațiilor locative pe timp de iarnă, dar și deconectarea periodică a consumătorilor finali de la serviciul public de alimentare cu energie electrică .

În ceea ce se referă la sectorul electroenergetic în perioada ambelor stări de urgență acesta a fost supus multiplelor încercări și în special din cauza dependenței majore a ambelor maluri de către Centrala Termoelectrică Moldovenească (MGRES), care este administrată de SAP „Inter RAO” companie energetică din Federația Rusă, și în special de energia electrică produsă de aceasta la prețuri subvenționate/dumping.

Întreruperea furnizării gazelor naturale către regiunea transnistreană a accentuat riscurile privind asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Dependența ridicată de MGRES a implicat vulnerabilități majore în contextul sistării livrărilor de gaze naturale către centrala electrică începând cu 1 ianuarie 2025. Astfel, în lipsa cantităților achiziționate de la MGRES, aprovizionarea cu energie electrică a Republicii Moldova depinde direct de importurile din zonă de ofertare ENTSO-E¹ și în special din România.

Un al element de vulnerabilitate este constituit din faptul că linia electrică aeriană (LEA) 400 kV Isaccea-Vulcănești-MGRES, traversează atât teritoriul Ucrainei, cât și stația electrică de pe teritoriul centralei electrice aflate în regiunea transnistreană. Prin urmare, acesta reprezintă un element suplimentar de vulnerabilitate, existând riscul întreruperii fluxului de energie electrică la MGRES prin utilizarea faptului traversării LEA prin stația MGRES ca un alt element de șantaj în sectorul electroenergetic.

Totodată, în cazul în care la etapa actuală LEA 400 kV Isaccea - Vulcănești și/sau Vulcănești - MGRES va fi avariata în special din cauza unor bombardamente, Republica Moldova nu va mai putea importa energie electrică din România, fapt care ar rezulta într-un deficit de circa 50% din toată cantitatea necesară în perioada sezonului de încălzire.

În continuare, un element fundamental de remarcat, este contextul parcursului proeuropean al Republicii Moldova suprapus cu situația regională extrem de dificilă, deciziile anului 2022 și 2023 cu progres și determinare pentru Republica Moldova în direcția obiectivului său central de aderare la Uniunea Europeană (deciziile istorice ale Consiliului European din 23 iunie 2023 de a oferi statutul de țară candidată pentru aderare la UE și mai apoi din 14 decembrie 2023 de a iniția negocierile pentru aderare) au constituit pași semnificativi către îndeplinirea acestei aspirații, însă care au înălsprit amplu atacurile hibride și șantajul Federației Ruse, și cel mai comun utilizat instrument - șantajul pe dimensiunea energetică.

¹ European Network of Transmission System Operators for Electricity

Astfel, luând în considerare contextul regional și necesitatea sporirii gradului de independență energetică Ministerul Energiei a elaborat prezentul proiect de hotărâre cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi Proiectul de hotărâre privind măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova prevede aprobarea Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (<i>în continuare - Plan de Măsuri</i>) prin care se urmărește reducerea dependenței energetice a țării, creșterea rezilienței sectorului energetic și diversificarea surselor de aprovizionare cu energie. Acesta este structurat pe mai multe direcții strategice, printre care îmbunătățirea infrastructurii, crearea unor mecanisme de securitate energetică și alinierea la cerințele UE. Principalele prevederi ale Planului de măsuri sunt: - Creșterea securității energetice; - Dezvoltarea infrastructurii și a piețelor energetice - Diversificarea surselor de energie și promovarea energiei regenerabile; - Îmbunătățirea cadrului legal și de reglementare; - Măsuri pentru reducerea dependenței de la o singură sursă de aprovizionare cu resurse energetice. Planul de măsuri prevede 23 de acțiuni pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova cu specificarea termenilor de implementare și instituțiilor responsabile. Totodată, se propune ca hotărârea Guvernului să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținând cont de necesitatea sporirii gradului de independență energetică în termenii cât mai restrânși, precum și de termenii prevăzuți în Scrisoarea de Intenție între Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană, semnată la 4 februarie 2025.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare În cadrul procesului de evaluare a opțiunilor alternative, pentru soluționarea problemelor identificate, au fost analizate mai multe opțiuni, inclusiv cea de „<i>a nu face nimic</i>”. Situația actuală presupune lipsa unui plan clare orientat spre consolidarea independenței energetice a țării în special în contextul geopolitic actual inclusiv războiul din Ucraina și instrumentalizarea comercializării resurselor energetice de către Federația Rusă în scopuri politice. În acest sens, a crescut exponențial riscurile de aprovizionare cu energie, toate economiile majore din Uniunea Europeană (UE) confruntându-se cu o creștere rapidă a prețurilor pentru energia electrică, gaze naturale și produse combustibile, iar din cauza securității energetice precare nivelul de expunere a Republicii Moldova la șocuri externe este și mai mare, se impune definirea unor măsuri precise pentru creșterea nivelului de autonomie față de resursele energetice din import provenite dintr-o singură sursă.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public Nu este aplicabil.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative Având în vedere că Planul de măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova”, sunt incluse o serie de proiecte/acțiuni care se implementează în anul curent sau vor fi inițiate pe viitor din sursele bugetului de stat (resurse generale sau ale donatorilor externi), sursele financiare pentru realizarea proiectelor au fost prevăzute în Planul Național pentru Dezvoltare, după cum urmează: - Construcția și punerea în funcțiune a linei electrice aeriene 400 kV Vulcănești-Chișinău – 47 000 mii lei; - Implementarea Programului de finanțare a Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial din Republica Moldova (FEERM) – 464 000 mii lei;

- Implementarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova” (PEEM) – 26 200 mii lei;
- Implementarea Programului de vouchere pentru electrocasnice – 116 900 mii lei .

În partea ce ține de costurile privind crearea stocurilor de gaze naturale, ele vor fi recuperate prin includerea costurilor justificate în prețurile la gazele naturale furnizate consumatorilor finali, în conformitate cu prevederile Legii cu privire la gazele naturale.

Costurile privind investițiile în interconexiuni, vor fi suportate de către operatorii sistemelor de transport cu recuperarea ulterioară prin tarifele pentru serviciile de transport acordate utilizatorilor de sistem, în conformitate cu actele normative în domeniu.

Costurile de investiții legate de valorificarea surselor regenerabile de energie, vor fi recuperate prin prețurile la energia produsă, achitate de participanții piețelor de energie electrică și gaze naturale sau de furnizorii de energie termică, în cazul energiei termice produsă din surse regenerabile și livrată în sistemele centralizate de alimentare cu energie termică.

Investițiile în instalații de stocare a energiei vor fi recuperate prin prețurile la serviciile acordate, în conformitate cu actele normative în domeniu.

Costurile suportate pentru implementarea măsurilor de eficiență energetică vor fi acoperite din fondurile obținute prin schema de obligații în domeniul eficienței energetice, și alte fonduri.

Investițiile legate de implementarea rețelelor inteligente, sistemelor de măsurare inteligente și de securitate cibernetică urmează a fi suportate prin includerea costurilor justificate în tarifele pentru prestarea serviciilor de transport sau distribuție a energiei, în conformitate cu actele normative în domeniu.

De asemenea este de menționat că impactul suplimentar asupra cheltuielilor bugetare va fi estimat la etapa de promovare a Planului Național de Dezvoltare, care la moment este în proces de definitivare.

În contextul celor menționate considerând beneficiile majore legate de asigurarea securității energetice, aprovizionarea fiabilă cu energie a consumatorilor și reducerea termenelor de întrerupere a livrării energiei consumatorilor, apariția unor noi furnizori pe piețele energetice liberalizate, asigurarea continuității activităților economice, sociale și culturale, și eficientizarea activităților, achitarea unor prețuri de piață la energie, constituie premise care prevalează la examinarea costurilor suportate și efectul lor asupra consumatorilor.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

4.4. Impactul social

Creșterea nivelului de autonomie față de resursele energetice are un impact social semnificativ, influențând pozitiv diverse aspecte ale vieții comunitare și individuale. Creșterea securității sociale este o consecință directă a autonomiei energetice, întrucât o societate mai puțin dependentă de surse externe provenite de la o singură sursă este mai stabilă și mai puțin expusă riscurilor geopolitice care ar putea afecta aprovizionarea. În același timp, această tranziție favorizează crearea de locuri de muncă, deoarece investițiile în surse de energie regenerabilă și în infrastructură locală generează noi oportunități de angajare în industrii emergente, contribuind astfel la dezvoltarea comunităților.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Nu este aplicabil.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu este aplicabil.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu au fost identificate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Nu este aplicabil.

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În data de 2 ianuarie 2025 în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017, Ministerul Energiei a anunțat despre inițierea procesului de elaborare a proiectului hotărârii de Guvern respectiv (link). Totodată, în conformitate cu art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, odată cu transmiterea de către Cancelaria de Stat spre avizare/expertizare, proiectul hotărârii de Guvern și nota de fundamentare la acesta au fost plasate spre consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Energiei precum și pe portalul consultativ https://particip.gov.md de asemenea <u>fiind plasată și varianta definitivată a proiectului de act normativ</u>, inclusiv sinteza obiecțiilor și propunerilor.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul actului normativ a fost supus expertizei anticorupție în conformitate cu prevederile art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Conform demersului nr. 06/2/4039 din 07 martie 2025 proiectul nu este pasibil expertizei anticorupție. Proiectul actului a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției în conformitate cu prevederile art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Potrivit expertizei juridice au fost oferite mai multe obiecții aferente rigorilor de elaborare a actelor normative, obiecții care au fost considerate la definitivarea proiectului.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Aprobarea actului normativ nu necesită adoptarea actelor normative noi pentru implementarea prevederilor în cauză.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Intru atingerea obiectivelor este dezvoltat Planul de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova, care include activitățile necesare pentru aplicarea prevederilor actului normativ.

Secretar de Stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor
la proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova
(NU 143/MEn/2025)

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova	1.	Vă rugăm să găsiți mai jos sugestii de luat în considerare pentru pregătirea adoptării Hotărârii de Guvern programată pentru 12 martie 2025: - „Construcția și punerea în funcțiune a interconectorului aerian de 400kV Bălți-Suceava” până în decembrie 2027. Un astfel de termen ar putea fi poate optimist în comparație cu experiența anterioară de execuție a unor proiecte similare. - „Creșterea capacității interne de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale prin punerea în funcțiune a centralei electrice cu turbină cu gaze de 125 MW oferită prin Mecanismul de protecție civilă al Uniunii Europene”. O astfel de inițiativă ar putea fi dată ca exemplu, mai degrabă decât ca soluție. - „Capabilități pe care le de generăm pe S.A. „Termoelectrica”. Ar fi bine să se dea o idee despre amplasarea capacităților de echilibrare și de stocare care sunt necesare. - Ar fi bine să se identifice măsurile de atenuare a riscurilor și poate nivelul riscurilor. În special având în vedere că identifică creșterile de prețuri și impactul asupra gospodăriilor cu venituri reduse ca fiind unul dintre principalele riscuri (EVRF etc.); - Ar fi bine să se facă trimitere la strategia prezentată în LoI, Agenda de reformă A și foaia de parcurs Vă rugăm să rețineți că aceste sugestii nu ar trebui să împiedice în niciun fel realizarea obiectivului guvernului de a adopta decizia	Se acceptă Se acceptă Se acceptă, A fost indicat în conformitate cu studiul de fezabilitate. Se acceptă, Creșterea prețurilor a fost indicată ca un risc. Se acceptă

[illegible]

		Vă rugăm să subliniați că deschiderea și utilizarea mai bună a infrastructurii existente ar trebui să fie prioritare înaintea investițiilor suplimentare. De completat cu textul „accesibilitatea energiei”. Cu referire la Planul de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru 10 ani, nu există un astfel de plan recent, ci doar o versiune preliminară furnizată de MESA. La măsura nr. 2 de completat cu textul „în conformitate cu Regulamentul 2017/1938 și Regulamentul privind depozitarea 2022/1032, astfel cum au fost adoptate de MC EnC”. La Măsura nr. 3 termenul de timp depășește cu mult termenul de 1 ianuarie 2023 prevăzut în decizia Consiliului Ministerial. La Măsura nr. 5 de specificat care sunt măsurile privind majorarea capacității comerciale cu ENTSO-E. Acest lucru nu depinde în prezent de măsurile luate de minister sau de Moldelectrica. Dacă vă referiți la măsurile din cadrul pachetului privind integrarea energiei electrice, cum ar fi punerea în aplicare a calculului coordonat al capacității, regula de 70% decât această măsură ar trebui reformulată. De asemenea de specificat care sunt măsurile pentru majorarea capacității de transport a gazelor naturale. La măsura nr. 9 de revăzut termenul. La măsura nr. 10 de specificat care este capacitatea noilor unități de generare.	Se acceptă Se acceptă Se acceptă Se acceptă Se acceptă parțial, Dat fiind că încă nu este creat cadrul național privind stocarea produselor petroliere. Se acceptă, A fost reformulat textul. Se acceptă Se acceptă, A fost reformulat prin includerea referinței la Studiul de fezabilitate
--	--	--	--

		La măsura nr. 15 de revăzut termenul. La măsura nr. 17 de revăzut termenul. La măsura nr. 22 de revăzut termenul. La Capitolul VI: De necesitatea unui cadru de reglementare adecvat și favorabil pieței pentru rețelele de transport a gazelor naturale, care să atragă transportatorii/traderii. De specificat măsurile privind creșterea flexibilității rețelei electrice de transport.	realizat cu suportul Băncii Mondiale. Se acceptă Se acceptă Se acceptă Nu se acceptă, Calculul tarifelor pentru serviciul de transport a gazelor naturale în conformitate cu Metodologiile aprobate în acest sens sunt de competența autorității de reglementare. Nu se acceptă, Tehnologiile de stocare sunt o metodă de majorare a flexibilității rețelelor electrice de transport, în contextul capacității sporite a centralelor fotovoltaice.
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării <i>nr. 03-723 din 5 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Ministerul Afacerilor Externe <i>nr. DI/3/041-2264 din 06 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Ministerul Finanțelor <i>nr. 07/5-03-110/329 din 06 martie 2025</i>	1.	La indicația Cancelariei de Stat nr.18-69-2329 din 03 martie 2025, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de hotărâre cu privire la	

		măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic 143/MEn/2025) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. Deși, în Nota de fundamentare la Capitolul 4.2 se menționează că prevederile proiectului nu necesită cheltuieli de la bugetul de stat, în Anexa nr.1, Capitolul IV din proiectul de hotărâre ”Plan de măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova”, sunt incluse o serie de proiecte/acțiuni care se implementează în anul curent sau vor fi inițiate pe viitor din sursele bugetului de stat (resurse generale sau ale donatorilor externi), cum ar fi: ☐ Construcția și punerea în funcțiune a linei electrice aeriene 400 kV Vulcănești-Chișinău; ☐ Construcția și punerea în funcțiune a linei electrice aeriene de interconexiune 400 kV Bălți-Suceava; ☐ Implementarea Programului de finanțare a Fondul pentru eficiență energetică în sectorul rezidențial din Republica Moldova (FEERM); ☐ Implementarea Proiectului „Eficiența energetică în Republica Moldova” (PEEM); ☐ Implementarea Proiectului Tranziția Durabilă prin Eficiență Energetică în Moldova (Proiectul STEEM); ☐ Implementarea Programului de vouchere pentru electrocasnice. Astfel, reieșind din prevederile art.30 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, cu modificările și completările ulterioare, Nota de fundamentare urmează a fi completată cu toate costurile necesare pentru punerea în aplicare a prevederilor proiectului, însoțite de calcule argumentate divizate pe ani, precum și indicată sursa de finanțare a cheltuielilor respective.	Se acceptă parțial, Nota de fundamentare a fost completată corespunzător.
Ministerul Muncii și Protecției Sociale <i>nr. 17/1127 din 06 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale <i>nr. 21-1147 din 5 martie 2025</i>	1.	Potrivit Notei de fundamentare la proiectul de hotărâre a Guvernului, contextul regional actual, precum și necesitatea sporirii gradului de independență energetică a Republicii Moldova, a creșterii rezilienței sectorului energetic și a diversificării surselor de aprovizionare cu energie a determinat elaborarea prezentului	

		proiect, fapt pe care-l susținem. De remarcat că, autorul a elaborat un Plan de măsuri privind consolidarea independenței energetice a țării pe care-l propune spre aprobare în anexă la proiectul hotărârii. În acest sens, pe marginea proiectului de act al Guvernului, prezentăm următoarele contribuții de îmbunătățire a calității acestuia, după cum urmează: 1. La proiectul de hotărâre a Guvernului: 1.1. la pct.1, în condițiile în care Planul de măsuri reglementat la cap. IV prevede termenul de inițiere și de finalizare a măsurilor preventive și de atenuare, perioada anilor 2025-2032, propunem completarea Planului cu această perioadă de ani, pentru asigurarea previzibilității angajamentelor planificate în perioada vizată. Această recomandare este valabilă pe tot parcursul textului proiectului în care se face referire la Planul respectiv de măsuri; 1.2. tot la pct.1, având în vedere că se aprobă o anexă unică, textul „, conform anexei” se va substitui cu textul „(se anexează)”; 1.3. la pct.2, cuvintele „autoritățile publice și entitățile din domeniul energetic” vor fi substituite cu cuvintele „entitățile responsabile în domeniul energetic”, deoarece termenul de „entități” este unul generic, care la utilizarea acestuia, încorporează atât autoritățile publice, instituțiile publice și private, cât și alte forme de organizare a unei persoane juridice.	Nu se acceptă, Având în vedere faptul că Scrisoarea de intenție care stă la baza proiectului de Hotărâre nu stabilește un termen pentru consolidarea independenței energetice, propunem a fi păstrată redacția actuală Se acceptă Se acceptă
	2.	La proiectul anexei: 2.1. la cap.IV, tabelul 1, va deveni „tabel”, deoarece constituie un tabel unic și nu necesită a fi numerotat; 2.2. la fel, la cap.IV, în acord cu propunerea de mai sus, referitoare la termenul generic de „entități responsabile”, în tabel, colonița a patra, sintagma „instituția responsabilă” se va substitui cu sintagma „entități responsabile”; 2.3. la cap.V, care relevă o analiză a impactului, prezintă o abordare generală, însă nu include valori numerice care să ilustreze efectele concrete ale măsurilor planificate. Astfel, considerăm oportună completarea informației dedicate acestui capitol în sensul ante-expus, fapt care va contribui la o înțelegere mai clară a rezultatelor	Se acceptă Se acceptă Se acceptă

		preconizate și va facilita monitorizarea progresului la implementarea măsurilor. Totodată, în ceea ce privește sintagma „integrarea europeană” din acest capitol, aceasta nu poate fi considerată un „impact” propriu-zis, deoarece integrarea este, în esență, un proces continuu, cu pași și etape succesive. Prin urmare, recomandăm reformularea acesteia, un potențial exemplu fiind: „accelerarea procesului de integrare europeană”; 2.4. având în vedere că Planul conține un capitol referitor la riscurile asociate aplicării măsurilor pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova (cap. VI), propunem examinarea oportunității de a fi incluse și măsuri specifice de atenuare a acestora, în vederea asigurării sustenabilității pe termen lung a Planului.	Nu se acceptă, Având în vedere că în capitolul IV sunt enumerate măsuri „specifice” prin care urmează a fi consolidată independența sectorului energetic.
	3.	La Nota de fundamentare la proiect: 3.1. în contextul în care la pct. 3.1. se menționează că Planul de măsuri prevede 30 de acțiuni pentru consolidarea independenței energetice, însă în tabelul 1 din cap. IV sunt prevăzute doar 22 de măsuri, propunem ajustarea informației din acest compartiment al Notei de fundamentare, raportat numărului de acțiuni incluse în Planul de măsuri.	Se acceptă
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică <i>nr. 06-01/1250 din 5 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Agencia Proprietății Publice <i>nr. 05-04-1496 din 4 martie 2025</i>	1.	În limita competențelor funcționale, comunică despre lipsa obiecțiilor. Totodată, reieșind din prevederile art. 32 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, Agenția Proprietății Publice determină oportun consultarea proiectului cu entitățile din domeniul energetic vizate în Planul de măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, care potrivit pct. 2 din proiect, vor prezenta Ministerului Energiei, Rapoarte semestriale privind executarea măsurilor prevăzute în Planul de măsuri.	Se acceptă, Proiectul de Hotărâre a fost supus consultărilor cu entitățile din domeniul energetic vizate în Plan.
IP „Centrul Național pentru Energie		Prin prezenta, IP Centrul Național pentru Energie Durabilă (IP	

Durabilă” nr. 15-282 din 06 martie 2025		CNED), instituția publică de suport care are misiunea de a coordona și de a organiza activitățile orientate spre asigurarea implementării politicii de stat în domeniile de activitate atribuite în conformitate cu HG 1060/2023, cu referire la demersul Nr. 05-608 din 04 martie 2025, privind avizarea proiectului hotărârii Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic 143/MEn/2025), vă comunică următoarele propuneri: La Cap. II - sintagma „[...] Investițiile în surse de energie alternativă pot contribui semnificativ la diversificarea mixul-ui energetic, reducând astfel dependența de combustibili fosili, Republica Moldova având un potențial considerabil în acest sens, în special de energie solară și eoliană. [...]” se dublează. Pentru Cap. IV, Tabelul 1. - se propune includerea unei măsuri adiționale: „Valorificarea biomasei prin promovarea centralelor termice pe biocombustibil solid atât la nivel de case individuale, cât și sisteme de alimentare centralizate, ca alternativă la centralele termice pe gaze naturale”, în vederea reducerii dependenței de importuri de resurse energetice. Această măsură este în corespundere cu obiectivele PNIEC (PM_DC23 și PM_DC27) și va contribui la diversificarea mixul-ui energetic național, va crește ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final și va sprijini producătorii de biocombustibil solid, instituțiile responsabile desemnate fiind Ministerul Energiei și IP CNED, iar termenul de realizare 2030.	Se acceptă Se acceptă
SA „Energocom” nr. 10/07-850 din 6 martie 2025	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
SRL „Vestmoldtransgaz” nr. 02-188 din 5 martie 2025	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Biroul politici de reintegrare nr. 04-78-2460 din 5 martie 2025	1.	În vederea asigurării respectării principiului oportunității, coerenței, consecutivității, stabilității și predictibilității normelor juridice la elaborarea actului normativ, statuat la articolul 3 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, precum și excluderii oricărui echivoc la interpretarea și aplicarea reglementărilor, la	

		alineatul 9 din compartimentul I (Context și fundamentare) al proiectului Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, sugerăm substituirea textului „ <i>a generat o criză umanitară în regiunea transnistreană a Republicii Moldova...</i> ” cu textul „ <i>a creat premise pentru declanșarea unei crize umanitare în regiunea transnistreană a Republicii Moldova</i> ”. Modificarea în cauză va asigura corelarea reglementărilor incluse în proiect cu prevederile Hotărârii Parlamentului nr.286/2024 privind declararea stării de urgență, adoptată în scopul gestionării eficiente a crizei energetice și executării obligațiilor pozitive ale statului de a preveni și a diminua efectele unei posibile crize umanitare în regiunea transnistreană, ce ar putea afecta direct și imediat securitatea statului și a cetățenilor.	Se acceptă
	2.	În aceeași ordine de idei, la alineatul 7 din compartimentul II (Analiza provocărilor legate de securitatea energetică și de diversitatea surselor de energie) al proiectului Planului de măsuri, recomandăm înlocuirea textului „ <i>nu se află în controlul Guvernului Republicii Moldova</i> ” cu textul „ <i>se află temporar în afara controlului autorităților constituționale</i> ”.	Se acceptă
	3.	De asemenea, pentru asigurarea respectării principiului constituționalității prevăzut de articolul 3 din Legea nr.100/2017 și neadmiterea utilizării în activitatea de legiferare a unor expresii care ar da naștere unor interpretări eronate în raport cu structurile ce funcționează în regiunea transnistreană în afara câmpului legal al Republicii Moldova, în alineatul 17 din compartimentul II al Planului de măsuri, recomandăm înlocuirea textului „ <i>reprezentanții regiunii transnistrene a Republicii Moldova au refuzat ajutorul oferit de UE</i> ” cu textul „ <i>structurile din regiunea transnistreană au refuzat ajutorul oferit de UE</i> ”. În subsidiar, menționăm necesitatea revizuirii proiectului sub aspectul respectării normelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.	Se acceptă
ÎS „Moldelectrica” nr. 46-39/721 din 06 martie 2025	1.	În temeiul scrisorii Ministerului Energiei nr. 05-607 din 04.03.2024 privind prezentarea opiniei asupra proiectului Hotărârii de Guvern cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic	

	143/MEn/2024), Î.S., „Moldelectrica” Vă prezintă următoarele propuneri: La pct. 16 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional - „Lansarea pieței serviciilor de sistem și desfășurarea licitațiilor pentru capacități de echilibrare”, considerăm necesar de a fi specificat expres dacă măsura respectivă este dedicată pentru construcția de capacități noi sau licitații pe principii de piață. În acest sens, menționăm că acțiunea conține două sub acțiuni distincte: a) lansarea pieței serviciilor de sistem; b) desfășurarea licitațiilor pentru capacități de echilibrare (noi). Astfel, prima acțiune implică achiziționarea serviciilor de sistem și a energiei de echilibrare pe principii de piață, iar a doua acțiune implică un mecanism de suport/stimulent pentru noi capacități.	Se acceptă
	Ținând cont de prevederile art. 96 alin. (14) din Legea cu privire la energia electrică nr. 107 din 27.05.2016, se propune următoarea redacție a pct. 16 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului: „Lansarea pieței serviciilor de sistem și pieței energiei electrice de echilibrare. Desfășurarea licitațiilor pentru capacități noi de echilibrare”.	Se acceptă
	La pct. 17 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional- „Lansarea licitațiilor pentru implementarea sistemelor de stocare în baterii a energiei de capacități mari (BESS)”, menționăm că nu este clar contextul desfășurării licitațiilor pentru capacități de stocare. Bateriile de stocare pot fi utilizate în diverse scopuri pe piața energiei electrice inclusiv următoarele: - prestarea serviciilor de echilibrare (rezerve și energie sau doar energie); - minimizarea dezechilibrelor (în special ce ține de surse regenerabile); activitate de piață ce ține de stocarea cu scopul revânzării în alte ore; altele.	Se acceptă

		Î.S. „Moldelectrica” în calitate de operator al sistemului de transport poate fi implicat doar în acțiuni ce țin de prestarea serviciilor de echilibrare În același timp conform măsurii de la pct. 16 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului, Î.S. „Moldelectrica” urmează a lansa o licitație pentru capacități de echilibrare până la finele anului 2025. În această ordine de idei conchidem că, este necesară alinierea acestor două măsuri (pct. 16 și pct. 17 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului), or, ambele sunt dedicate majorării capacităților de echilibrare. Respectiv, concluzionăm că o licitație separată pentru capacități de echilibrare dedicată doar pentru tehnologia de stocare este justificată în condițiile în care caietul de sarcini pentru măsura de la pct. 16 și măsura de la pct. 17 din Tabelul 1 din capitolul IV al Planului, urmează a fi distincte, cu accent pe tehnologii diverse (exemplu: pct. 16 pe termo/hidro, pct. 17 doar pe stocare). Totodată, sugerăm atragerea atenției la Capitolul II, aliniatele 4 și 5 după Figura 2, textul: „Investițiile în surse de energie alternativă pot contribui semnificativ la diversificarea mixtului energetic, reducând astfel dependența de combustibili fosili, Republica Moldova având un potențial considerabil în acest sens, în special de energie solară și eoliană se repetă.	Se acceptă Se acceptă
SA „Termoelectrica” nr. din 6 martie 2025	1.	Prin prezenta, „Termoelectrica” S.A. Vă informează că, a examinat proiectul Hotărârii Guvernului <i>cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional 2025 (număr unic 143/MEn/2025) și comunică următoarele.</i> În Planul de măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova, termenul pentru măsura nr. 9 „Majorarea capacității interne de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale prin punerea în funcțiune a centralei electrice pe bază de turbine cu gaze cu puterea 125 MW oferită prin	Se acceptă

	<i>Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii Europene</i>” este stabilit „<i>Martie 2026</i>”. Considerăm că acest termen este mult prea mic pentru realizarea acestei măsuri. Trebuie să fie luat în considerație faptul că pentru realizarea măsurii respective, mai întâi aceste echipamente urmează a fi transportate în Franța pentru lucrări de mentenanță și ulterior transportate în Republica Moldova. Paralel cu aceasta, pentru instalarea turbinei sunt necesare eliberarea avizelor de racordare de către operatorii de sistem, elaborarea proiectului, achiziționarea transformatorului electric și a echipamentelor auxiliare (în baza proiectului), pregătirea fundațiilor pentru turbină și echipamentul auxiliar, montarea și punerea în funcțiune. Pentru stabilirea proiectantului, achiziția transformatorului și a echipamentului auxiliar, stabilirea companiei care va efectua lucrările de montare și punere în funcțiune este necesar de elaborat caiete de sarcini și de organizat proceduri de achiziții, care în mediu durează 6 luni. Producerea utilajului, mai cu seamă transformatorul electric poate dura 12 – 18 luni (este de menționat că procedurile de achiziționare a transformatorului pot fi inițiate doar după ce compartimentul electric al proiectului va fi finalizat). Lucrările de montare și punere în funcțiune pot dura circa 12 luni. Dacă toate aceste lucrări vor fi organizate optimal, termenul de realizare ar putea fi 3 ani. Ținem să informăm că în cadrul vizitei de lucru a reprezentanților „Termoelectrica” S.A. la compania norvegiană „EQUINOR” din localitatea Mongstad, a fost prezentat procesul de implementare a acestei turbinei în Norvegia. Informăm că, lucrările de proiectare au durat 5 ani, iar lucrările de montare și punere în funcțiune 2 ani. Partea norvegiană a considerat că termenul minim realist de implementare a unui astfel de proiect este de 3 ani. Reieșind din argumentele de rigoare solicităm extinderea termenului de realizare a măsurii respective până la <u><i>sfârșitul anului 2027</i></u>.	
2.	În același Plan este inclusă măsura nr. 10 „<i>Capacități noi de generare la SA „Termoelectrica”</i>”, termenul fiind stabilit „<i>Decembrie 2032</i>”. Reieșind din concluziile stipulate în Studiul de fezabilitate pentru noi instalații de înaltă eficiență de generare a energiei termice și electrice pentru „Termoelectrica” SA, termenul	Se acceptă

		de realizare este estimat 2030. Respectiv, propunem modificarea termenului de realizare „ <u>decembrie 2030</u> ”.	
SRL „Operatorul Pieței de Energie M” <i>Mesaj e-mail, 6 martie 2025</i>		Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
SA „CET-Nord” <i>nr. 400-08/0286 din 6 martie 2025</i>	1.	Urmare a examinării proiectului Planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (în continuare - Plan), venim cu următoarele propuneri și recomandări: 1. La pagina 2 aliniatul 5 din Plan, este eronat indicat „31 decembrie 2025” în contextul în care este expus subiectul.	Se acceptă
	2.	La pagina 10 după Figura nr. 2, textul „Producerea energiei electrice la centralele electrice de termoficare (CET-uri) se bazează aproape în întregime pe gazele naturale importate. Prin urmare, practic nu există nici un combustibil alternativ (cu excepția păcurii), sau alte opțiuni de resurse energetice în Republica Moldova, ceea ce reprezintă un risc considerabil pentru securitatea furnizării energiei electrice”, propunem a fi completat cu următoarea propoziție: „În cazul CET-ului din municipiul Bălți, lipsa unui combustibil de rezervă reprezintă un risc major pentru securitatea energetică, făcând necesară identificarea unei soluții viabile pentru asigurarea continuității furnizării energiei”.	Se acceptă
	3.	Reieșind din completarea precedentă, propunem în Tabelul nr. 1 de la compartimentul IV de a include ca măsură preventivă și de atenuare: „Elaborarea unui studiu de fezabilitate pentru identificarea celui mai fezabil combustibil de rezervă în cazul S.A. „CET-Nord”, cu termen de realizare anul 2025-2026, or, prin alinierea la politicile europene, trebuie să se stabilească și un mecanism optim pentru asigurarea combustibililor de rezervă, inclusiv prin diversificarea surselor de aprovizionare și utilizarea unor alternative viabile, adaptate condițiilor locale și cerințelor de sustenabilitate.	Nu se acceptă, În Planul de măsuri, ca proiecte investiționale a fost reflectate măsuri care au fost incluse în agenda investițională agreată cu Comisia Europeană ca parte a Planului de creștere economică pentru Republica Moldova.
	4.	Mai propunem completarea Tabelul nr. 1 de la compartimentul IV cu o altă măsură precum: „Construcția acumulatorului de stocare a energiei termice” cu termen de realizare anul 2026. Subliniem că, având experiența altor țări, inclusiv, a Germaniei, Cehiei și României, capacitatea utilă de stocare este de 4700 m ³ sau circa 240 MW, pentru a asigura echilibrarea procesului de producere,	Nu se acceptă, În Planul de măsuri, ca proiecte investiționale a fost reflectate măsuri care au fost incluse în agenda investițională agreată cu

		îmbunătățirea flexibilității operaționale și optimizarea utilizării resurselor energetice.	Comisia Europeană ca parte a Planului de creștere economică pentru Republica Moldova.
Asociația obștească „Asociația Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova” <i>Nr. 06 din 06 martie 2025</i>		Prin prezenta, urmare a remiterii spre avizare a proiectului hotărârii Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic 143/MEn/2024), AO „Asociației Furnizorilor de Gaze Naturale din Republica Moldova” (AFGN) prezintăm următoarele propuneri. 1) Tabelul 1 „Măsuri pentru consolidarea independenței Republicii Moldova cu termen specific de realizare pentru asigurarea obiectivului specific privind independența energetică a Republicii Moldova” din Anexa nr. 1 la proiectul hotărârii Guvernului, de completat cu un punct nou, cu următorul conținut: Definitivarea procesului de liberalizare a pieței gazelor naturale prin trecerea consumatorilor finali la piața concurențială pentru: - consumator noncasnici (întreprinderi mari) – 01.10.2025; - consumatori noncasnici (întreprinderi mici și mijlocii) – 01.10.2026; - consumatori casnici – 01.10.2028. Prin liberalizare integrală a pieței gazelor naturale în termeni previzibili se va atinge obiectivul de creare a unei piețe a gazelor naturale competitive, integrate în piața internă a UE și va contribui semnificativ la diversificarea surselor de gaze naturale. De asemenea, liberalizarea integrală a pieței gazelor naturale este dictată de obligația Republicii Moldova de armonizare a legislației naționale cu legislația UE, or, directivele UE în domeniul gazelor naturale prescriu obligația de creare a unei piețe interne competitive.	Nu se acceptă, La data de 26 februarie 2025, Ministerul Energiei a prezentat spre consultări publice proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care prevede inclusiv trecerea pe piața liberă a consumatorilor noncasnici mari începând cu 1 octombrie 2025 și consumatori noncasnici mijlocii începând cu 1 ianuarie 2027. Totodată, ANRE în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare proiectului legii de modificare a Legii nr. 108/2016, va stabili pragurile de consum pentru identificarea și atribuirea categoriilor de consumatori în funcție de consumul de gaze naturale al acestora după

			cum urmează: consumatori noncasnici mari, consumatori noncasnici mijlocii și consumatori noncasnici mici, precum și va aproba lista consumatorilor noncasnici mari. Prin modificările efectuate anterior și cele propuse la proiectul de modificare a Legii nr. 108/2016 se propune o liberalizare treptată a pieței gazelor naturale prin trecerea consumatorilor finali la piața concurențială, modificările propuse având drept scop asigurarea unei bune funcționări a pieței de gaze naturale și diminuării potențialelor riscuri ale consumatorilor finali (<i>volatilitate ridicată a prețurilor dependente de cele de la burse, având în vedere contextul regional, lipsa garantării furnizării gazelor naturale pe un termen mai lung, lichiditatea pieței</i>).
		La pct. 2 din Anexa nr. 1 la proiectul hotărârii Guvernului, de exclus afirmația „În conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, doar SA „Moldovagaz” poate	Nu se acceptă Conform prevederilor art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016, titularii de licență pentru furnizarea

	livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost prezentat către ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea 2 nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative.” Argumentare: - Potrivit art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016, „Licența pentru producerea gazelor naturale, licența pentru stocarea gazelor naturale acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate la instalația de producere, la instalație de stocare specificate în licență. Licența pentru furnizarea gazelor naturale și licența pentru tradingul de gaze naturale sunt valabile, în condițiile specificate în licențe, pe teritoriul Republicii Moldova pe care își desfășoară activitatea operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție licențiați. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața gazelor naturale a noilor producători, a noilor operatori ai instalațiilor de stocare, a noilor traderi și a noilor furnizori nu poate fi restricționată.” - Potrivit art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022, „Prevederile art. 13 alin. (2) enunțul al doilea din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale nu se aplică în raport cu contractele de achiziție a gazelor naturale care au fost încheiate și avizate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale până la data intrării în vigoare a prezentei legi.” - Potrivit art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 „Furnizorii care furnizează gaze naturale în contextul obligațiilor de serviciu public stabilite la art. 89 și 90 procură gaze naturale urmărind realizarea unui echilibru între obținerea unui cost minim al gazelor achiziționate și asigurarea siguranței în aprovizionarea cu gaze naturale a consumatorilor finali pentru o perioadă rezonabilă. Acești furnizori sunt obligați să încheie și să prelungească contractele de procurare a gazelor naturale în termene rezonabile și să le prezinte spre informare Agenției cu cel puțin 30 de zile înainte de expirarea contractelor precedente. Neprezentarea contractelor în termenul stabilit se sancționează de Agenție conform art. 113.”	gazelor naturale și/sau pentru tradingul de gaze naturale își pot desfășura activitatea pe teritoriul Republicii Moldova pe care își desfășoară activitatea operatorii de sistem licențiați. La moment, pe teritoriul regiunii transnistrene a Republicii Moldova, nu-și desfășoară activitatea careva operatori de sistem licențiați. Întru asigurarea continuității livrărilor de gaze naturale către malul stâng, conform prevederilor art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022, se stabilește că, <i>prevederile art. 13 alin. (2) enunțul al doilea din Legea nr. 108/2016 nu se aplică în raport cu contractele de achiziție a gazelor naturale care au fost încheiate și avizate de ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 (10.09.2022).</i> Ținând cont de faptul că, la situația de până la intrarea în vigoare a legii menționate, livrările de gaze naturale către
--	--	--

		În urma unei analize în coroborare a normelor juridice invocate, se constată că acestea nu acordă SA „Moldovagaz” dreptul exclusiv de a livra gaze naturale către malul stâng. Corespunzător, afirmația „doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost prezentat către ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative” este eronată. Astfel, prevederile art. 13 alin. (2) enunțul al doilea din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale, care în opinia autorilor, acordă dreptul doar SA „Moldovagaz” de a livra către malul stâng se referă direct și fără loc de interpretare la acțiunea licențelor pentru furnizarea gazelor naturale pe teritoriul pe care își desfășoară activitatea operatorii sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție licențiați, iar contractul și avizarea acestuia de către ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 derivă din obligația de a furniza gaze naturale în contextul obligației de serviciu public prevăzută de art. 89 și 90 din Legea 108. Or, livrarea gazelor naturale pe malul stâng al Nistrului nu constituie o obligație de serviciu public. Mai mult ca atât, în prezent SA „Moldovagaz” livrează gaze naturale pe malul stâng în baza unui alt contract, nu cel avizat de ANRE până la intrarea în vigoare a Legii nr. 249/2022. Argumentul expus este susținut suplimentar de faptul că în prezent la etapa de consultări publice se află proiectul de modificare a Legii cu privire la gazele naturale care vine să reglementeze juridic aspectul furnizării gazelor naturale pe malul stâng, exclusiv de titularul de licență numit de Guvern.	regiunea transnistreană a Republicii Moldova erau asigurate doar în baza Contractul privind furnizarea gazelor naturale nr. 1ГМ-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, termenul căruia a fost extins prin Acordul Adițional nr. 19 din 29 octombrie 2021, până la 30 septembrie 2026, doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”. În contextul sistării de către SAP „Gazprom”, începând cu 1 ianuarie 2025, a livrărilor de gaze naturale către SA „Moldovagaz” în baza Contractului în vigoare, pentru acoperirea consumului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, prin Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 8 din 10 februarie 2025, s-a stabilit că, <i>în vederea asigurării livrării de gaze naturale</i>
--	--	--	---

			către regiunea transnistreană a Republicii Moldova, prin derogare de la art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 și de la normele privind aprobarea deciziilor de către consiliu și/sau de către adunarea generală a acționarilor, SA „Moldovagaz” poate încheia contracte de vânzare-cumpărare a gazelor naturale pentru a fi livrate către SRL „Tiraspoltransgaz”, cu condiția recepționării plăților în avans pentru gazele naturale și serviciile de transport. Totodată, Ministerul Energiei a prezentat spre consultări publice proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016, în cadrul căruia sunt propuse completări ce ar asigura un mecanism mai durabil de aprovizionare cu gaze naturale a regiunii în care operează operatori de sistem nelicențiați, prin desemnarea în acest sens a unui furnizor de către Guvernul Republicii Moldova.
--	--	--	---

SA „RED-Nord” <i>nr. jur-03/499 din 06 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
SA „FEE-Nord” <i>nr. 03-239 din 5 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
SA „Moldovagaz” <i>nr. 02/1-894 din 07 martie 2025</i>	1.	Lipsă de propuneri și/sau obiecții	Se ia act
Expertizare			
Ministerul Justiției <i>nr. 04/2-2380 din 10 martie 2025</i>	1.	Urmare examinării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic 143/MEn/2024), relevăm următoarele. Potrivit notei de fundamentare, proiectul este elaborat în temeiul art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, în scopul creării cadrului normativ necesar pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, astfel cum este prevăzut în Scrisoare de Intenție între Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană, semnată la 4 februarie 2025, precum și de anexa nr. 1 la aceasta. Raționamentele expuse de inițiator în notă reflectă motivul elaborării actului normativ și cerințele care au impus intervenția normativă. Totodată, aferent rigorilor de elaborare a actelor normative se va reține: La proiectul hotărârii: Din denumire se vor exclude cuvintele „cu privire la”, care se repetă. De asemenea, având în vedere că prin proiect se propune aprobarea planului de măsuri privind consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional, se recomandă de indicat expres în denumirea hotărârii privind aprobarea acestui plan de măsuri.	Se acceptă. Proiectul hotărârii ajustat.
	2.	În pct. 2 se va menționa denumirea deplină a planului sau se va face referință la planul de măsuri aprobat conform pct. 1.	Se acceptă. Proiectul hotărârii ajustat.
	3.	Pct. 3 se va revedea integral, întrucât nu are conținut clar, în special, se referă la expresia „în mod continuu”.	Se acceptă. Proiectul hotărârii ajustat. Pct. 3 se va reda în următoarea redacție „3.În baza rapoartelor

			<i>menționate la pct. 2, Ministerul Energiei va evalua și actualiza măsurile prevăzute de Plan aprobat conform pct. 1”</i>
	4.	La proiectul Planului: Parafa de aprobare se va expune în felul următor: „Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. /2025”.	Se acceptă. Proiectul Planului ajustat
	5.	La capitolul II: în alineatul nouă, cu referire la abrevierea „ANRE”, se va ține cont de prevederile art. 54 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit cărora exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect);	Se acceptă. Proiectul Planului ajustat.
	6.	în alineatul zece textul „Hotărârea Parlamentul nr. 286 din 12 decembrie 2024” se va substitui cu textul „Hotărârea Parlamentului nr. 286/2024”, ținând cont de prevederile art. 42 alin. (5) și art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, astfel încât la indicarea datei de adoptare a actului normativ se menționează numărul de ordine, ca element de identificare, la care se adaugă anul în care a fost adoptat, aprobat sau emis acesta, fiind despărțite de o bară „/” (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect);	Se acceptă. Proiectul Planului ajustat.
	7.	atenționăm că nu sunt referințe în text la figurile 4 și 5, astfel se va revizui acest aspect prin operarea redactărilor necesare.	Se acceptă. Proiectul Planului ajustat.
	8.	În capitolul III: la alineatul unu se va indica actul normativ prin care a fost aprobat conceptul Strategiei energetice până în anul 2050;	Se acceptă parțial. Conceptul Strategiei energetice până în anul 2050 nu are actul normativ de aprobare acesta fiind elaborat de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și prezentat publicului în noiembrie 2022. Acesta reprezentând un rezumat al proiectului de Strategie

			energetică până în anul 2050. Textul Planului a fost completat cu informații în acest sens.
9.	în alineatul trei se va revedea termenul „mix-ului” ca fiind nespecific limbajului normativ.		Se acceptă. Proiectul Planului ajustat. Termenul „ <i>mix-ului</i> ” a fost redat prin „ <i>surselor și modalităților</i> ”.
10.	La capitolul IV: în debutul capitolului textul „Tabel. Măsuri pentru consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova cu termen specific de realizare pentru asigurarea obiectivului specific privind independența energetică a Republicii Moldova” se va exclude ca fiind excedent;		Se acceptă parțial. Proiectul Planului ajustat prin specificarea acesteia ca punct component a planului.
11.	la rubrica „Entități responsabile” se va ține cont că entitățile care nu se află în subordinea Guvernului nu pot fi obligate de Guvern să exercite anumite acțiuni, fiind posibilă indicarea acestora în calitate de parteneri. Concomitent, menționăm că pentru fiecare acțiune propusă urmează a fi desemnată autoritatea publică/instituția responsabilă, în funcție de rolul-cheie sau atribuția ce-i revine întru implementarea acțiunii respective din plan. Autoritatea/instituția indicată în prim plan urmează să coordoneze implementarea acțiunii, iar celelalte instituții, care contribuie la realizarea acțiunii, vor fi indicate în ordinea descrescătoare conform importanței în implicarea pentru realizarea acesteia, iar la rubrica parteneri, urmează a fi incluși actori relevanți, eventual, din mediul de afaceri, partenerii de dezvoltare.		Se acceptă parțial. Proiectul Planului ajustat prin similitudinea Planul de măsuri pentru pregătirea de sezonul de încălzire 2024-2025 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2024. Respectiv cuvintele „ <i>Entități responsabile</i> ” se vor substitui cu textul „ <i>Autorități/entități competente</i> ” Totodată, enumerarea acestor măsuri în proiectul hotărârii are drept scop, asigurarea unei mai bune monitorizări a realizării de către entitățile competente

			a măsurilor ce au impact asupra securității aprovizionării cu resurse energetice a țării.
	12.	Cu titlu de observație generală, semnalăm că majoritatea acțiunilor prevăzute în tabel au o formulare lipsită de claritate și nu rezultă clar finalitățile urmărite, prin urmare, vor crea dificultăți și incertitudini la implementare. De asemenea, ținem să subliniem necesitatea revizuirii termenelor de realizare, astfel încât acestea să fie expuse cu claritate. Or, în vederea realizării unei evaluări corecte a implementării Planului, acțiunile trebuie să fie determinate cu precizie și să fie măsurabile.	Se acceptă parțial. Termenele de realizare au fost ajustate în conformitate cu acte de planificare, precum Planul național de reglementări dar și conform agendei de reforme care urmează a fi agreată cu Comisia Europeană până la mijlocul lunii martie 2025.
	13.	Suplimentar, structura planului de măsuri urmează a fi revizuită, întrucât nu corespunde structurii unui document de politici în sensul prevederilor Regulamentului cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. Totodată, în marea parte textul elementelor structurale ține de conținutul unei note de fundamentare la proiect.	Se acceptă parțial. Structura planului a fost reformatată, inclusiv specificat expres care este scopul urmărit de prezentul Plan. Totodată de menționat că în contextul crizei din sectorul energetic din perioada 2021-2022 a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 433/2021 cu privire la măsurile de atenuare a crizei energetice, acesta având o structură similară. Planul de măsuri în cauză nu cade sub incidența Regulamentului cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea

			Guvernului nr. 386/2020 ne fiind un document de politici publice elaborat pentru implementarea strategiilor. Prin urmare este un document de politici specific, prevăzut pentru implementarea Scrisorii de Intenție între Guvernul Republicii Moldova și Comisia Europeană, semnată la 4 februarie 2025.
	14.	Mai mult, la numerotarea elementelor structurale ale proiectului nu s-a ținut cont de prevederile art. 52 din Legea nr. 100/2017, potrivit căroră, elementul structural de bază al hotărârilor Guvernului este punctul. Punctele, de regulă, nu au denumire, sunt expuse fără utilizarea cuvântului „punct” și se însemnează consecutiv cu numere ordinare, exprimate prin cifre arabe, urmate de punct, începând cu primul și terminând cu ultimul, de la începutul și până la sfârșitul actului normativ. Pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar.	Se acceptă. Proiectul Planului ajustat.
Centrul Național Anticorupție nr. 06/2/4039 din 07 martie 2025		Prin prezenta, cu referire la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la măsurile de consolidare a independenței energetice a Republicii Moldova în context regional (număr unic 143/MEn/2024), comunicăm următoarele. Centrul Național Anticorupție, în virtutea atribuțiilor exercitate conform prevederilor Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, exercită atribuții de prevenire și combatere a actelor de corupție, a actelor conexe corupției și a faptelor coruptibile date în competența sa, inclusiv prin efectuarea expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative.	

		Exercitarea atribuțiilor prenotate, impune obligația implementării uniforme a conceptelor reglementate potrivit Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative și asigurarea sincronizării abordării proiectelor în speță cu conceptul de act normativ pasibil expertizei anticorupție. Totodată, expertiza anticorupție se realizează cu respectarea strictă a principiilor, criteriilor și procedurii de efectuare a expertizei anticorupție, stabilite de cadrul normativ primar special - Legea integrității nr.82/2017 și în conformitate cu Metodologia de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului Național Anticorupție nr.6/2017 (care delimitează categoriile de factori de risc și procesele operaționale exercitate în context). Potrivit conceptului reglementat de cadrul normativ menționat supra, expertiza anticorupție vizează actele normative de aprobare a normelor juridice în sensul prevăzut de Legea nr.100/2017 (cu caracter public, obligatoriu, general și impersonal, care stabilesc, modifică ori abrogă norme juridice care reglementează nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice și care sunt aplicabile unui număr nedeterminat de situații identice). Prin urmare, apreciind prin prisma prevederilor art.28 din Legea integrității nr.82/2017, coroborat cu prevederile art.2, 34, 36 din Legea nr.100/2017, proiectul prenotat nu este pasibil expertizei anticorupție. Or, planul de măsuri este o politică publică, având drept scop consolidarea independenței energetice a Republicii Moldova în context regional.	Se ia act.
--	--	---	--------------------------